

Editoriaal

Eric Swyngedouw, sociaal geograaf aan de universiteit van Manchester hield onlangs een lezing op uitnodiging van de Louis Paul Boonkring. Zijn stelling was dat in steden als Brussel steeds minder ruimte is voor politiek debat en dat stedelijk beleid eigenlijk neerkomt op het beheren van de gevolgen van economische globalisering. Ook Loïc Wacquant, wereldvermaard socioloog en specialist inzake stedelijke armoede was recent in het land om zijn boek *Paria's van de stad* te promoten. Hij wijst er op dat het verzet van stedelijke armen tegen hun van bovenaf opgelegde levensomstandigheden zich steeds minder uit in de traditionele vormen van politieke en sociale strijd. Sceptis en wantrouwen ten aanzien van de politiek is een al langer gekend fenomeen. Het toenemend *infrapolitiek protest* dat zich o.a. uit in illegale activiteiten, verstoring van de openbare orde, diefstal en vandalisme trekt evenwel de meeste aandacht en is voorwerp van een nooit eerder geziene veiligheidsobsessie. De twee trends waarop Swyngedouw en Wacquant ons opmerkzaam maken, vormen ongetwijfeld de hoekstenen voor de vaak gesignaleerde kloof tussen burger en politiek en voor het feit dat de democratie in gevaar is wanneer enerzijds grote groepen mensen zich niet meer vertegenwoordigd voelen door hun verkozenen, anderzijds deze laatsten, onder aanvoeren van het algemeen belang, zich vooral laten leiden door specifieke belangen.

De opdracht van een middenveld-organisatie als Samenlevingsopbouw Brussel is in dat verband tweeledig: beleid op alle echelons kritisch tegen het licht houden en langs deze weg mensen kapstokken aanreiken om opnieuw in een politiek project te geloven. Laat er ons in dat verband nog een derde autoriteit op doorreis bijhalen. Tijdens het laatste Kunstenfestivaldesarts liet politicologe en sociaal filosofe Chantal Mouffe zich zeer kritisch uit over de oproep van de Indignadosbeweging om niet meer te gaan stemmen. Welke motieven ook er achter dergelijke oproep mogen schuilen, het is duidelijk dat wij die niet delen. In een project als *Ieders stem telt* in de aanloop van de gemeenteraadsverkiezingen proberen wij juist, door verzuchtingen van bewoners

met programma's van politieke families te confronteren, een broodnodige wisselwerking op gang te brengen. Samenlevingsopbouw Brussel heeft bewoners in een vijftal bevragingen tot actief burgerschap verleid en het resultaat is evenveel nota's waarin hun prioriteiten staan opgesteld. Ze worden in dit nummer in extenso gepubliceerd aangevuld met commentaar uit politieke hoek. Er blijkt al vlug uit dat wijken in de grootstad geen eilanden vormen. Sommige prioriteiten kunnen evengoed gericht worden aan het Hoofdstedelijk Gewest of aan de federale regering, illustreren omgekeerd dat lokale overheden niet over alle hefboomen beschikken om in te grijpen in een plaatselijke realiteit. Sommige verzuchtingen waarin impliciet uitspraken gedaan worden over medebewoners, verraden eigenlijk ook dat deze wijken vele en vaak tegengestelde belangen herbergen. Deze lijsten zijn dus niet representatief, al was het maar omdat alleen al het feit dat een aantal mensen deze stap naar actief burgerschap gezet heeft zorgt voor een belangrijke selectie vooraf. Dat heeft sommige voorstellen gekleurd, en men kan zich ook afvagen of sommige oplossingen wel zoden aan de dijk zullen zetten. Maar zoals de Oostenrijkse schrijver Robert Musil ooit heeft gezegd: „de situatie is totaal anders voor wie ze van bovenuit bekijkt dan voor wie ze van onderuit overdenkt”. Hij had toen wel prostitutie voor ogen, maar het beeld heeft wel aardig aan dat er altijd iets riskants kleeft aan het van buitenaf beoordelen van situaties. Zeker als ook nog eens de belangen van de buitenstaander – in dit geval de organisatie, ook al werkt ze op het terrein – en de insiders die er wonen en leven, in het geding zijn. Liever dan met opgegeven vinger de signalen uit de wijken te „herverpakken”, hebben wij er voor geopteerd onze eigen visie op oorzaken en oplossingen voor problemen in grootstadswijken beknopt te formuleren. Deze tekst vindt de lezer na de prioriteitennota's. Verder nemen we ook verkiezingsmateriaal op van collega-organisaties en geven we uitleg bij een op stapel staande sociale stemtest. Tenslotte en om in dezelfde sfeer te blijven laten we Luc Notredame een tipje van de sluier lichten van die grote gemeentelijke onbekende: het OCMW. (ast.)

BEWONERS AAN HET WOORD

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2012

Onder het motto Ieders stem telt - Une voix pour tous wil Samenlevingsopbouw Brussel in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2012 in een viertal wijken de kloof tussen kwetsbare burgers en politiek iets kleiner maken. Apart verspreid over Molenbeek-centrum, de Brabantwijk in Schaarbeek, de Anneessenswijk in Brussel-stad en Kuregem in Anderlecht brachten opbouwwerkers ongeveer duizend bewoners samen en boden ze hen de kans om in hun vertrouwde omgeving hun wensen en verzuchtingen ten aanzien van het lokale beleid te formuleren. Naast een territoriale bevraging van bewoners heeft Samenlevingsopbouw Brussel eveneens thuislozen bevraged over hun specifieke bekommernissen rond wonen binnen een stedelijke context.

Kwesties in de dagelijkse leef- en woonomgeving waar deze verschillende bewoners van wakker liggen zijn thema's die meestal niet direct de focus vormen van lokale verkiezingsprogramma's. Daarom deze prioriteitenlijsten waarin bewoners zelf aan het woord komen. Deze lijsten zijn dus een letterlijke weergave van wat bewoners zelf hebben gesignaleerd als pijnpunten in hun wijk. Samenlevingsopbouw Brussel heeft hier bewust de keuze gemaakt om de stem van bewoners te vertolken en niet om van voor-gekauwde wijk-analyses te vertrekken en bewoners te confronteren met inspirerende beleidsvoorstellen ontsproten aan het professionele brein van opbouwwerkers.

Evenmin pretendeert Samenlevingsopbouw Brussel om met deze prioriteitenlijst alle wijkbewoners een stem te hebben gegeven. In iedere wijk zijn er telkens een welbepaald aantal bewoners bevraged en bepaalt het profiel van deze bewoners ook mee de antwoorden die zijn gegeven. In die zin kan deze prioriteitenlijst dan ook niet worden gelezen als een veralgemening en nog minder als een consensus van alle specifieke wijkbelangen. Omdat deze bewoners hun dagelijkse situatie één en ongedeeld beleven, komen er zijdelings ook zaken ter sprake waarop het lokale bestuursniveau minder vat heeft. Toch werd ervoor gekozen deze prioriteiten ook te benoemen en mee te nemen. Grote groepen in de samenleving voelen zich niet meer vertegenwoordigd door hun gekozenen. Het lokale bestuursniveau staat nog steeds het dichtst bij de burger en dus hebben lokale beleidsvoerders een belangrijke verantwoordelijkheid om noden en behoeften van hun bewoners te beluisteren en oplossingen te zoeken, zelfs indien ze hiertoe inspanningen moet leveren die tot de verantwoordelijkheid van hogere overheden behoren. Lokale besturen als zorgende besturen dus, die zeker in crisistijden hun bewoners niet in de kou laten staan.

Met deze prioriteitenlijsten wil Samenlevingsopbouw Brussel de lokale politieke partijen kleur laten bekennen. Dit gebeurt via verschillende initiatieven: dialogotafels waaruit moet blijken of politieke (coalitie)partijen bereid zijn om

belangen van kwetsbare groepen in hun verkiezingsprogramma een prominente plaats te geven, wijkwandelingen waarbij toekomstige beleidsverantwoordelijken met hun neus op de wijkproblemen worden gedrukt en een postkaartenactie die lokale mandatarissen in spe er aan hun ontbijttafel aan doen herinneren dat er in de wijken iets aan het „bougeren“ is. In september gaan opbouwwerkers ook de boer op om bewoners de werking van een gemeente en de betekenis van gemeenteraadsverkiezingen uit de doeken te doen. Extra troef hierbij wordt de sociale stemtest, een instrument waarbij iedereen aan de hand van stellingen over sociale thema's zijn of haar politieke voorkeur kan bepalen. Na 14 oktober 2012 begint dan het echte politieke werk: lokale beleidsmakers aanporren tot kordaat lokaal sociaal beleid. Want lokale besturen kunnen écht wel het dagelijks leven verbeteren voor mensen en gezinnen die het moeilijk hebben in hun wijk en stad.

Om reeds een eerste politieke indruk mee te geven, hebben we aan de Vlaamse schepenen van de vier verschillende gemeenten waar we met Ieders Stem Telt - Une voix pour tous

aan de slag zijn, volgende vraag voorgelegd: Wat zijn voor u in deze prioriteitennota de **2 belangrijkste prioriteiten/uitdagingen** op lokaal niveau en waarom? Welke **3 voorstellen** uit deze prioriteitennota neemt u na 14 oktober zeker mee bij de onderhandeling van het nieuwe gemeentelijk bestuursakkoord? Volgende Vlaamse schepenen zijn op onze vraag ingegaan: Jef Van Damme en Jan Gypers (Molenbeek), Luc Denys (Schaarbeek), Jean De Hertog (Brussel), Leopold Lapage (Anderlecht). Hun antwoorden zijn achter iedere prioriteitenlijst terug te vinden.

Tot slot: Ieders stem telt - Une voix pour tous is een project van de hele sector Samenlevingsopbouw in samenwerking met verschillende bovenlokale en lokale partners. Ook in Brussel wordt het project mee gedragen door vele wijkorganisaties en verschillende verenigingen in het Brusselse middenveld. Meer informatie over het project en alle prioriteitenlijsten zijn te vinden op:

www.iedersstemtelt.be en www.unevoixpourtous.be

iedere
stem
telt
14.10.2012

PRIORITEITENLIJST

Vanaf december 2011 tot en met maart 2012 hebben we vanuit buurthuis Bonnevie een bevraging gedaan bij de bewoners van Molenbeek met betrekking tot de komende gemeenteraadsverkiezingen die zullen plaatsvinden in oktober 2012. Als methode gebruikten we een systeem van 6 dozen met elk één thema. Deze thema's zijn: groen, mobiliteit, veiligheid, ontmoeting, netheid, en vraagteken. De doos met een *vraagteken* is een open thema. Elke doos had een specifieke kleur met post-its van dezelfde kleur. Iedereen kon één of meerdere thema's kiezen die voor hen prioritair zijn in de wijk. Na het maken van de keuze kon men op de post-its een voorstel, een bemerking, een probleemstelling neerschrijven en deze op de gepaste doos plakken.

We kozen ervoor om in de eerste plaats georganiseerde groepen te bevragen, waar we ook de mogelijkheid hadden om een discussie op gang te brengen rond de thema's. Er werd hiervoor samengewerkt met volgende organisaties: vrouwengroep Dar Al Amal, moedergroep van de school Sainte-Ursule, ouders van de school Vier Winden, de groep „Espoir” (14 families van een collectief woonproject in de Finstraat), de groep „Alarm” (actiegroep recht op wonen buurthuis Bonnevie), sociaal restaurant „les Uns et les Autres” van de gemeente Molenbeek. Daarnaast werden ook veel individuele bewoners bereikt via het onthaal in buurthuis Bonnevie en via een stand op de markt in Molenbeek. Op die manier werden in totaal 253 bewoners bevroegd (156 vrouwen en 97 mannen). Nadien zijn we gestart met een bevraging bij een breder publiek: de donderdagse markt, de nieuwjaarsreceptie van de Vier Winden school opengesteld voor de buurt, tijdens een aantal middagen van het sociaal restaurant „les uns et les autres”.

Bewoners Molenbeek-centrum

Gedurende de hele bevragingsperiode stonden de dozen eveneens in het onthaal van het buurthuis, waar de onthaalbediende bezoekers van het buurthuis aanspoorde om hun mening te geven over de onderwerpen die voor hun prioritair waren.

Uit de totale bevraging blijkt dat het thema netheid op de eerste plaats staat gevolgd door het thema veiligheid.

1 Netheid

Probleemstelling

De problemen die het vaakst werden vernoemd waren de vele sluikestortplekken in de wijk. Men had het ook over straten die te weinig of slecht geveegd worden. En de vaststelling dat vaak geen vuilnisbak te bespeuren is in de straten. Men stelt ook vast dat eigen bewoners enbuitenstaanders ofwel de regels rond netheid niet kennen of niet toepassen.

Men spreekt ook over vuil dat aan de voet van de bomen ligt en naast de glasbakken, van sigarettenpeuken voor de cafés, over auto-olie op de stoep, over bepaalde plekken waar hondenpoep een probleem is.

Voorstellen voor gemeente

- * bewoners informeren over gratis telefoonnummer van zowel de gratis ophaaldienst van de gemeente en van BrusselNet via sensibilisatie bij verschillende groepen en via het hangen van grote affiches.
- * bewoners sensibiliseren over hoe afval sorteren, afvalverbruik verminderen, ...
- * sluikestorten gebeurt vaak op dezelfde plek, de gemeente zou hier camera's kunnen plaatsen om mensen af te schrikken of te beboeten.

- * meer controle op straatvegers rond het correct uitvoeren van hun taak, namelijk alle straten regelmatig en grondig aanpakken.
- * stadswachters zouden de bevoegdheid kunnen krijgen om mensen te beboeten als ze op heterdaad betrapt worden wanneer ze sluikstorten, daar dit ook overdag gebeurt.
- * stadswachters zouden ook mensen kunnen wijzen op de regels rond netheid.
- * betere communicatie en samenwerking tussen de gemeente en Brussel Net.
- * grote nood aan het plaatsen van vuilnisbakken in elke straat.
- * marktkramers sensibiliseren om minder plastic zakken te geven zoals in de supermarkten.
- * verschillende kleine afvalplekken voorzien om het ophalen van groot vuil te vergemakkelijken of een groot containerpark in Molenbeek.

Eigen inbreng van bewoners

Bewoners hebben ook aangegeven dat ze zelf ook bereid zijn om meer aandacht te schenken aan afvalbeleid door bewust te letten op de aankoop van producten met minder verpakking. Ze spreken reeds hun burens en anderen aan en geven informatie door over gratis ophaaldienst voor groot vuil. Op het moment dat men een afspraak maakt om groot vuil buiten te zetten, zullen ze trachten andere huurders in het huis hiervan op de hoogte te brengen. Ook zullen ze verder hun burens helpen met aanleren over hoe men afval moet sorteren en wanneer precies men welke zak kan buiten zetten. Men denkt eraan een rommelmarkt te organiseren.

2 Veiligheid

Probleemstelling

De wijkagent is niet gekend bij de bewoners en politie in het algemeen is te weinig aanwezig in het straatbeeld. En als de politie al eens zichtbaar

in de wijk is dan gaat dat vaak gepaard met veel machtsvertoon dat ook tot tegenkanten van de bewoners leidt. De politie treedt onvoldoende op tegen drugsdealers en gebruikers worden steeds jonger. Een aantal plekken zijn onvoldoende verlicht en trekken groepjes jongeren aan wat een onveiligheidsgevoel teweeg brengt. Sociale controle die vroeger aanwezig was, werkt momenteel niet meer, slechts uitzonderlijk durft men iemand op onaangepast gedrag aan te spreken. Oude mensen zijn vaak slachtoffer van diefstal.

Voorstellen voor de gemeente

- * meer nabije en toegankelijke politie, die een sterke band heeft met de wijk.
- * politie harder laten optreden tegen drugsdealers, want jonge kinderen geraken veel te gemakkelijk aan drugs.
- * wijkagent zou moeten kennis komen maken met zijn bewoners en de buurthuizen.
- * meer verlichting plaatsen op bepaalde donkere plekken!
- * harder optreden tegen criminaliteit in het algemeen.
- * betere vorming voor stadswachters zodat zij kunnen tussenkomen bij conflicten.
- * aanwezigheid van stadswachters in de Gentssteenweg om diefstal bij voornamelijk oudere mensen te voorkomen.
- * grotere anonimiteit verzekeren bij aangifte van ongeregelheden.
- * meer straathoekwerkers.

Eigen inbreng van bewoners

Terug de moed vatten om anderen aan te spreken op hun onaangepast gedrag, zodat sociale controle hersteld kan worden.

3 Mobiliteit

Probleemstelling

Te weinig parkeerplaatsen geeft grote frustraties tussen en bij bewoners. Veel bewoners klagen dat ze zelf lange tijd moeten rondtoeren om een plek te vinden, wat ook tot gevolg heeft dat er gedurende lange tijd veel autoverkeer is. Een ander gevolg is dat door het te weinig aantal parkeerplaatsen auto's geparkeerd staan op de voetpaden en moeders met kinderwagens niet kunnen passeren. Een ander gevolg is het dubbel geparkeerd staan, waardoor bij oversteekplaatsen het zicht belemmerd wordt. In sommige straten rijden auto's veel te snel, de zone 30 wordt niet gerespecteerd. In het algemeen worden de oversteekplaatsen voor voetgangers niet gerespecteerd, ze zijn ook niet duidelijk aangeduid of niet op de juiste plek gemarkeerd.

Voorstellen voor gemeente

- * meer parkeerplaatsen voorzien voor de bewoners, een alternatief zoeken bv grote parking voorzien of ondergronds parkeren toegankelijker, veiliger en goedkoper maken.
- * voetpaden vrijhouden: politie moet zelf het goede voorbeeld geven en optreden en boetes geven aan auto's die op voetpaden staan, die dubbel geparkeerd staan en in tegengestelde richting rijden, te snel rijden.
- * meer (beveiligde) fietsstallingen plaatsen
- * verkeersremmers plaatsen bij oversteekplaatsen en aan scholen.
- * verkeerslichten op de gevaarlijke kruispunten
- * meer autovrije/autoluwe zones.
- * openbaar vervoer goedkoper maken en meer regelmatig laten rijden ipv steeds duurder als alternatief voor autogebruik.
- * roltrappen van de metro's goed laten.

- * metrostations mooi maken en aangenamer om te vertoeven.
- * claxonneren verbieden.

4 Groen

Probleemstelling

Te weinig groen in de straten, in de openbare ruimten en in de parken.

Voorstellen voor de gemeente

- * In elke wijkcontract groen voorzien, zoals o.a. het voorzien van plantgaten voor klimplanten en hiervoor een specifieke dienst oprichten.
- * bij de aanmaak van plekken voor bomen voorzien dat de boom ook meteen geplant kan worden.
- * bloemetjes planten en hek plaatsen rond de boom.
- * collectieve aankopen door de gemeente om planten en bollen aan verminderde prijs te kunnen verkrijgen voor zijn bewoners, zodat ze zelf ook groen kunnen aanbrengen in de wijk.
- * een groot park voorzien tussen het metrostation „West" en „Osseghem" en aan Tour en Taxis.
- * bewoners stimuleren om hun straat mooi te maken.

Eigen inbreng van bewoners

Een aantal bewoners zijn bereid om het onderhoud en de beplanting te doen aan de voet van een boom. Bewoners stimuleren hun burens om groen aan te brengen (in binnenkoeren, tuinen, op straat, ...) om zo zelf hun buurt te verfraaien.

5 Ontmoeting

Probleemstelling

Te grote segregatie in ontmoetingsplaatsen voor mannen, vrouwen en andere culturen. Het ontbreken van grote infoborden met bekendmaking van sociale en culturele activiteiten in de gemeente. Weinig tot geen straatfeesten in Molenbeek. Samenleven en respect voor elkaar soms problematisch. Aanwezigheid van dominante cultuur, waardoor men wordt aangesproken op bepaald gedrag (grote sociale controle).

Voorstellen voor de gemeente

- * meer plekken voor een divers publiek om elkaar te ontmoeten (zoals bv. sociaal restaurant „les uns et les autres“, buurthuis, ...).
- * plaatsen van grote infoborden met alles wat er te doen is in Molenbeek op sociaal en cultureel vlak.
- * niet focussen op wat ons scheidt, maar samenwerken aan een collectief project.
- * gemeente aantrekkelijk maken voor mensen van verschillende culturen bijvoorbeeld meer diversiteit in horecazaken.

Eigen inbreng van bewoners

Straatfeesten organiseren, opdat mensen uit de straat elkaar leren kennen en samen dingen kunnen ondernemen om het leven in hun straat beter te maken. Leren omgaan met verschil en respect tonen voor elkaar.

6 Andere thema's

Huisvesting

Voor dit thema verwijzen we naar het „memorandum voor het recht op wonen in Molenbeek“ gerealiseerd door Buurthuis Bonnevie en La Rue (zie verder). Buurthuis Bonnevie en La Rue zijn al vele jaren actief op het vlak van wonen in

Molenbeek. Dagelijks worden zij geconfronteerd met de schrijnende gevolgen van de wooncrisis. Zij stelden samen een „Memorandum voor het recht op wonen in Molenbeek“ op. In een eerste deel maken ze een evaluatie van zes jaar gemeentebestuur op vlak van wonen, in het tweede deel doen ze een reeks gedetailleerde voorstellen voor de komende zes jaar. Meer betaalbare woningen creëren, daar komt het op aan. Dat kan door te zorgen dat er nieuwe woningen worden gebouwd, maar ook door in te grijpen op de privé-markt. De gemeente beschikt over heel wat mogelijkheden daartoe.

Werk/opleidingen

- Onvoldoende werk en veel werklozen in Molenbeek. Discriminatie op de arbeidsmarkt. Mensen die de beide landstalen niet kennen, maken minder kans op de arbeidsmarkt.
- * werk creëren voor inwoners van Molenbeek.
 - * in het wijkcontract opnieuw prioriteit geven aan het creëren van jobs.
 - * het aanbod van taalcursussen verhogen.
 - * kwalitatieve vormingen voor laaggeschoolden.

Onderwijs

- * meer kinderkribbes.
- * meer (Nederlandstalige) scholen.
- * investeren in onderwijs: kwalitatief onderwijs voor ieder kind.

Gehandicapten

- * meer integratieprojecten voor gehandicapten (bvb: speelpleinen, ludotheek,...)

Senioren

- * meer omkadering van hulpbehoevende senioren.
- * activiteiten voor senioren.

Antwoord van Jef Van Damme

Molenbeek is er de laatste jaren echt op vooruit gegaan op de meeste vlakken. Vele straten zijn heraangelegd, de wijkcontracten zijn op volle snelheid, er worden hier en daar kleine parkjes aangelegd, er wordt veel geïnvesteerd in onderwijs en cultuur... Via mijn bevoegdheid Mobiliteit heb ik ook mijn steentje bijgedragen aan de leefbaarheid van deze gemeente:

heraanleg straten, invoeren betalend parkeren, zones 30, meer fietspaden, veiligere schoolomgevingen...

Netheid

Maar we moeten jammer genoeg toegeven dat het beleid op vlak van netheid gefaald heeft. De straten zijn zelden proper, vuilbakken puilen al te vaak uit, zwerfvuil is alom tegenwoordig. De gemeente kan al deze problemen niet zelf oplossen, de bevoegdheid van netheid is immers niet alleen gemeentelijk, maar ook het gewest speelt een belangrijke rol.

Toch moet het mogelijk zijn dat de gemeente –naast wat ze nu al doet– de coördinerende rol op zich neemt. Duidelijke afspraken tussen gemeente en gewest, met opvolging van problemen in hun geheel, zou de situatie kunnen verbeteren.

Als er genoeg mogelijkheden worden aangeboden zodat mensen legaal van hun afval af kunnen geraken en als er blijvend ingezet wordt op preventie, mag er ook zwaar gesanctioneerd worden in geval van niet-naleving. Concreet betekent dit:

- dat er een vuilnisbak moet komen op de hoeken van elke straat.
- dat er enkele kleine buurtcontainerparken geopend moeten worden die voldoende toegankelijk zijn. Momenteel is er één klein containerpark in de buurt van het kerkhof van Molenbeek. Ik pleit voor het openen van minstens 2 extra punten (één in de maritiemwijk en één in het historisch centrum) waar mensen hun grof huisvuil kunnen binnenbrengen.
- dat er ook repressie moet zijn: stadswachters en eventueel ander gemeentepersoneel zouden administratieve sancties moeten kunnen uitschrijven als ze sluikestorters op heterdaad betrappen.

Mobiliteit

Op vlak van mobiliteit heb ik de afgelopen legislatuur al veel veranderd: het betalend parkeren werd ingevoerd, de zones 30 werden uitgebreid, er werden snelheidsremmers geplaatst, fietspaden aangelegd... Voor de komende legislatuur wil ik verder doen op eenzelfde elan.

De punten waar ik komende legislatuur zeker extra aandacht aan wil besteden:

- voetpaden en fietspaden zijn er voor respectievelijk voetgangers en fietsers en dat moet gerespecteerd worden. Dubbelparkeerders, auto's die op het fietspad of het voetpad geparkeerd staan... moeten aangepakt worden. Hier speelt de politie een belangrijke rol in door op te treden tegen foutparkeerders en boetes te geven. Ook de gemeente moet voor zulke kleine maar ergerlijke overtredingen administratieve boetes kunnen uitschrijven, via de parkeerstewards of de stadswachters.
- meer fietsinfrastructuur: (beveiligde) fietsstallingen plaatsen overal in de gemeente, en meer fietspaden aanleggen. Fietsen wordt immers gestimuleerd door een goede fietsinfrastructuur.
- meer autovrije/autoluwe zones: ik wil het transitieverkeer dat onze gemeente doorkruist zonder dat het er stopt, bannen. Dat kan door bepaalde straten autoluw of autovrij te maken, of enkel eenrichtingsverkeer toe te laten.

Autovrije/autoluwe zones zijn ook voor de bewoners erg aangenaam. Het laat toe om van bepaalde plaatsen echte ontmoetingsplaatsen te maken waar kinderen veilig kunnen spelen, jongeren kunnen rondhangen... Ik heb ervoor gezorgd dat het Gemeenteplein in 2013 autovrij zal zijn. Verder wil ik een deel van de Gentsesteenweg tussen de Schoolstraat en de Ransfortstraat autovrij maken zodat het een echte winkelstraat kan zijn. Andere ideeën zijn om het plein aan Zwarte Vijvers op de hoek met de Piersstraat (dat nu een parking is) en het Jef Mennekensplein opnieuw aan te leggen met het oog op meer openbare ruimte dat gebruikt kan worden door fietsers en voetgangers.

Jef Van Damme

schepen van Mobiliteit en Nederlandstalige Aangelegenheden

**MOLENBEEK, DE TOEKOMST?
MOLENBEEK, L'AVENIR?**

Antwoord van Jan Gypers

Netheid

Tijdens de afgelopen beleidsperiode zijn er door de gemeentelijke reinheidsdienst op mijn initiatief volgende maatregelen genomen : uitgave en verdeling van een reinheidsgids in samenspraak met de bewoners en de sociale partners. Deze gids meegeven aan alle nieuwkomers die zich

inschrijven in de gemeente, verschillende huis-aan-huis sensibilisaties, sensibilisatie over sorteren met "Net Brussel", de versterking van de straatvegers waar er door ziekte langdurig afwezig personeel was, het ophalen van sluikestort binnen de drie dagen, soms later indien er defecten zijn van het materieel of stakingen of manifestaties die personeel opeisen, sensibiliseren van de sociale partners en scholen, conferenties over reinheid en ecologie voor personeel en voor bewoners, het organiseren van „Pak uw

Bezem" dat in 15 wijken een reinheidsambassadeur heeft opgeleverd.

Niettegenstaande bovenstaande maatregelen, moeten we vaststellen dat er in de wijken wel een samenhang bestaat maar dat deze beperkt blijft tot een klein deel van de bewoners en dat deze bewonersgroeperingen meestal slechts een vijftal mensen kunnen bereiken. Jammer genoeg is er hierbuiten weinig burgerzin aanwezig en schuift een groot deel van de bewoners en handelaars steevast hun verantwoordelijkheid af naar de gemeente en dit tot grote ontmoediging van de comités en het gemeentelijk personeel. Daarenboven bestaat er een grote rotatie van bewoners zodat elke sensibilisatie slechts een klein deel bereikt en elke zes maand herhaald moet worden. Een groot deel van de mensen leeft zonder band met de wijk en wil niet investeren in de maatschappij. Er heerst ook een groot misprijzen voor het reinheidspersoneel en de ordehandhavers waardoor vuil gewoon voor de neus van deze laatsten op straat gegooid wordt of door het venster gekieperd wordt.

Het grote gebrek aan wijkpolitie en repressie maakt dat bewoners zich onveilig voelen en de sociale controle niet meer willen uitvoeren. Uit ongenoe- gen doen ze veelal zelf mee aan het vervuilen van

de straten. De straten worden door de bewoners vervuild, niet door het gemeentelijk personeel. Een samenwerking tussen Gewest en Gemeente is tot nu toe vooral eenrichtingsverkeer (huisvuilbeleid sociale woningen, nachtelijk surveillance, propere glasbollen enz.) waarbij er een grote onwil is van het Gewest om met de gemeenten samen te werken. De Gemeente heeft over alle thema's werkvergaderingen georganiseerd die echter niet resulteerden in de aanwezigheid van het Gewest op het terrein.

Wat neem ik zeker mee:

Wijkpolitie in alle wijken te voet en die optreedt in de straten en de bewoners ondersteunt.
 Gewestelijke Net Brussel verantwoordelijk stellen voor hun deel (glasbollen, onderhoud gewestwegen, ophalen groot huisvuil en niet in de straten laten staan, containerparken oprichten)
 Een sticker maken met alle belangrijke telefoonnummers en aanbrenge op alle palen in de gemeente en zoveel mogelijk ad valvas verspreiden.
 Samenwerking stimuleren tussen alle terreinwerkers om de handelaars verantwoordelijk te maken voor hun deel.
 Samen werken met bewoners en bewonersgroepen-ondersteunen (wijkambassadeurs),
 Vergroenen van alle wijken.
 Ecologische visie doorgeven aan de bewoners en praktisch ondersteunen.

Groen

Tijdens de afgelopen beleidsperiode zijn er door de gemeentelijke plantsoendienst op mijn initiatief volgende maatregelen genomen : in praktisch elke straat van Molenbeek werden bomen geplant. Een gemeentelijk ecologisch beleidsplan werd hiervoor opgericht. Op 5 jaar tijd werden 1500 inheemse bomen geplant. Dit zijn bomen met een verhaal: zij dragen bij tot de gezondheid van de mensen maar ook tot het in stand houden en uitbreiden van de insecten en dus ook van de inheemse vogelpopulaties. Alle parken worden ecologisch beheerd en vormen de trots van bewoners en tuiniers.

Helaas worden de parken vooral in het weekeinde vuilgemaakt door sommige gebruikers, want ook hier falen de stadswachters in orde handhaving. Er is ook een beleid om alle bomen een onderbeplanting te geven en dit zoveel mogelijk samen met de bewoners. Hiertoe worden bewoners steevast gesensibiliseerd bij elke aanplanting doormiddel van ludieke flyers en affiches. Hekken worden niet geplaatst rond de bomen omdat wagens tijdens het parkeren deze onmiddellijk afrijden. Wel worden palen rond de bomen voorzien om auto's af te houden en worden de bewoners gesensibiliseerd en kunnen ze hieraan ook zelf meewerken. Verder worden er gemiddeld 50 plantgaten voor geveltuintjes per jaar voorzien en dit wordt nu verder uitgebreid. De groene wandeling is uitgewerkt in een werkbaar plan en zal de komende jaren alle groene ruimtes en parken van Molenbeek met elkaar verbinden, langs wegen waar de auto de laagste prioriteit heeft en waar bomen en geveltuinten de leidraad vormen. Er wordt aan de aannemers die in Molenbeek werken gevraagd om onmiddellijk bomen te planten bij de aanleg van boomgaten. Het bijenproject „Mayage” is zeker een succes; bewoners worden peter of meter van boomplantgaten en krijgen planten en zaden. Zij dienen een gans seizoen het onderhoud te doen van hun boom. Bijenkorven worden op een dak in de wijk geplaatst. De honing wordt geogst met de peters en de meters waarbij de honing verdeeld wordt tussen de deelnemers.

Wat meen ik zeker mee?

Grote parken aan het Weststation en Thurn & Taxis. Daar ijver ik al jaren voor; een deel van het Park van T&T (2,2 ha) is er op mijn initiatief gekomen. Het is belangrijk om bewoners te ondersteunen, aan te moedigen en te blijven stimuleren om hun straat mooi te maken. Hiertoe worden ook planten aangeboden die ze zelf planten of zaaien in de straten.

Jan Gypers

scheper van openbare netheid, groene ruimten en leefmilieu.

PRIORITEITENLIJST — Bewoners van de Brabantwijk

Voor deze prioriteitenlijst uit de Brabantwijk (Schaarbeek) werden ongeveer 200 bewoners bevestigd. Er werd hiervoor samengewerkt met volgende organisaties: vzw Gaffi, asbl CEDAS, WMKJ Ratahouille, oudercomité basisschool De Buurt, BilobaHuis, Dienstencentrum Aksent, sociaal restaurant Poverello, Vereniging Waar Armen het Woord Nemen De Schakel, asbl Lire et Ecrire. Van de tweehonderd mensen werden ook een honderdtal bewoners via deur aan deur bevestigd.

1 Openbare netheid

Wat?

Openbare netheid werd door 78% van de bevestigde bewoners als probleem aangehaald en staat daarmee op de eerste plaats.

Specifieke problemen

- * Sluikstort van groot afval.
- * Buitenzetten van vuilniszakken op onregelmatige tijdstippen.
- * Zwerfvuil
- * Wildplassen.

Mogelijke oorzaken

- * De Brabantwijk is een pendel-, winkel-, werk-, prostitutie- en woonbuurt. Daardoor krijgt de wijk af te rekenen met zwerfvuil, sluitstort en wildplassers.
- * De Brabantwijk is dichtbevolkt. In 2002 bedroeg de bevolkingsdichtheid 18.758 bewoners per vierkante kilometer.¹

¹ WijkontwikkelingsPlan voor de Brabantwijk, vzw Limiet Limite, november 2005

- * Het gemiddelde voor het Brussels Hoofd-stedelijk Gewest is 11.762.km²
- * Het Noordstation genereert 35.000 reizigers per dag ². Het internationale karakter van het station heeft waarschijnlijk bijgedragen tot de internationale bekendheid van de Aarschotstraat. Deze prostitutiestraat trekt zeer veel toeristen aan, of ze nu gebruiker, nieuwsgierig of verloren gelopen zijn.
- * Daarnaast is de Brabantstraat ook een wijk waar asielzoekers, vluchtelingen en illegalen toestromen, gezien het een stationswijk is. ³
- * Het prostitutietoerisme in de Aarschotstraat is de laatste zes jaar enorm toegenomen, net als de overlast die hierdoor ontstaat. Door het verstrengen van de prostitutiewet in Frankrijk komen erg veel jongeren in hun auto feesten in de Aarschotstraat, met alle properheids- en lawaai-overlast van dien. De reductie van de prostitutie in het Antwerpse Schipperskwartier heeft waarschijnlijk ook een groot aantal prostituties naar Brussel doen verhuizen.
- * De Brabantstraat is een internationaal bekende handelsstraat die veel kopers lokt, vooral in het weekend. Al dat volk brengt veel zwerfvuil met zich mee.

² Bron: studiebureau Stegen & Remy, maart 2001

³ Bron : 'Diagnosticque préliminaire. Déléguee aux quartiers prioritaires.' Emilie Haquin, 2009

⁴ Limiet Limite, WijkontwikkelingsPlan voor de Brabantwijk, november 2005

Mogelijke oplossingen

- * Eén dienst verantwoordelijk stellen voor de openbare netheid van de Brabantwijk en dit om versnippering tegen te gaan.
- * Nieuwkomers op duidelijke, aangepaste manier informeren over afvalophaling en afvalselectie.
- * Sensibiliseringsagenten inzetten om jaarlijks deur aan deur bewoners en handelaars uitleg en informatie te verschaffen over rechten en plichten openbare netheid.
- * Alle straten (en voetpaden) dagelijks poetsen.
- * Op maandagochtend een grondige schoonmaak van de dwarsstraten van de Brabantstraat.
- * Voldoende en aangepaste urinoirs installeren in en rond de Aarschotstraat.
- * Meer frequente controle op overtreders van sluikestort, wildplassen (Trash-operaties).

2 Verkeer en mobiliteit

Wat?

Verkeer- en mobiliteitsproblemen werden door 129 mensen op de 200 geïnterviewde bewoners als de tweede belangrijkste prioriteit genoemd.

Specifieke problemen

- * Grote parkeer- en fileproblemen in de wijk voor bewoners (vooral tijdens het weekend).
- * Teveel autoverkeer overdag.
- * Teveel autoverkeer 's nachts.
- * Teveel lawaaioverlast door het autoverkeer (claxons, gierende banden, luide muziek).
- * Auto's rijden gevaarlijk snel.
- * Auto's respecteren de oversteekplaatsen niet.
- * Te weinig veilige oversteekplaatsen in de wijk.

Mogelijke oorzaken

- * De Brabantwijk is met 7900 inwoners op een oppervlakte van 42 ha een van de meest

dichtbevolkte wijken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. ⁴

- * Het cliënteel van de Brabantwijk in het weekend komt overwegend met de auto en zorgt dus voor veel autoverkeer in de wijk zelf.
- * De prostitutietoeristen voor de Aarschotstraat en de zijstraten toeren vaak met de auto door de wijk.

Mogelijke oplossingen

- * Ondergrondse parking voorzien voor het cliënteel van de Brabantstraat tijdens het weekend en liefst aan de rand van de wijk (bijv. onder Noordstation).
- * Een duidelijke signalisatie in en rond de wijk aanbrengen van waar die ondergrondse parking voor het cliënteel van de Brabantstraat zich bevindt.
- * Meer controle op het respecteren van laad- en losuren en -plaatsen door vrachtwagens in de Brabantstraat.
- * Tegengaan van het carrouselrijden in de wijk door prostitutiekanten of kijkers.
- * Meer controle op het respecteren van zone 30 (zeker rond de scholen).
- * Meer veilige oversteekplaatsen (zeker rond de scholen).

3 Veiligheid

Wat?

Van de tweehonderd bewoners die we interviewden, gaf 47% van de bewoners onveiligheid aan als een belangrijke prioriteit.

Specifieke problemen

- * (Nacht)lawaai.
- * Niet of weinig zichtbare slagkracht van de politie .
- * Criminaliteit: gevechten, inbraken, overvallen,

pickpockets, vandalisme, agressie, geweld-dadige jongeren die de wijk op stelten zetten vooral rond de Aarschotstraat.

Mogelijke oorzaken

- * Stationsbuurt met internationale aantrekkingskracht.
- * Prostitutie- en uitgangsbuurt in de Aarschotstraat. Prostitutie brengt veel overlast met zich mee op gebied van mobiliteit, lawaaihinder, openbare netheid.
- * Zeer druk bewoonde buurt.
- * Zeer druk bezochte buurt.

Mogelijke oplossingen

- * Wijkagenten inzetten in de hele Brabantwijk (niet enkel in de Aarschotstraat en de Brabantstraat).
- * Het carrousselrijden rond de Aarschotstraat 's nachts tegengaan.
- * Controle op geluidsoverlast die ontstaat in en rond Night-Shops en cafés.
- * Meer politiecontrole 's nachts in en rond de Aarschotstraat.
- * Meer straatverlichting om het veiligheidsgevoel te vergroten.

4 Wonen

Wat?

Wonen werd door 43% van de 200 bevroagden als een probleem aangeduid.

Specifieke problemen

- * Het is moeilijk om een betaalbare woning te vinden- De woningen die men vindt op de privémarkt zijn vaak te duur.
- * De woning is vaak in slechte staat, vervuild en ongezond om in te wonen.
- * De woningen zijn vaak te klein.

- * Lange wachtlijsten voor sociale woningen.
- * Een onduidelijk toewijzingsbeleid voor sociale woningen (fantoombrieven).
- * Er zijn woningen die leegstaan (en soms verkrotten) in de Brabantwijk (Dupontstraat 89, huis 'stockkeerplaats' Groenstraat, drie huizen in de Kwatrechtstraat).
- * Racisme en discriminatie op de privémarkt.

Mogelijke oorzaken

Oude woningen

- * De helft van het woningbestand dateert van voor 1919. Slechts 10 % van de woningen is jonger dan 1970. De woningen dragen nog de sporen van de verwaarlozing van de tweede helft van de vorige eeuw.
- * De bevolking heeft niet altijd de middelen om de woningen te renoveren.
- * Veel van deze migranten hebben in de jaren '80 en '90 een huis gekocht in de Brabantwijk. Ze verhuren één of twee verdiepingen en zelfs de kelder verdieping, waardoor zij hun hypothecaire lening kunnen afbetalen. Deze eigenaars zijn over het algemeen weinig kapitaalkrchtig, waardoor de huizen alleen maar gerenoveerd worden als het echt noodzakelijk is.

Eigendomsgraad

- * In 1991 werd 70% van het huisvestingsbestand verhuurd. Het percentage ligt in de Brabantwijk iets hoger dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat komt doordat bij de recentere gemigreerde bevolking de mythe van de terugkeer nog leeft. Daardoor investeert men weinig in de plaats waar men woont maar sinds enkele jaren koopt de Turkse bevolking meer en meer het huis waarin ze wonen, op.
- * Het publieke woonpatrimonium (gemeente, Woningfonds, sociale huisvestingsmaatschappij) treft men in de Brabantwijk vooral aan op het grondgebied van de gemeente

St-Joost-Ten-Node en in mindere mate op het grondgebied van de gemeente Schaarbeek ⁵.

Comfort

- * De meeste huizen huisvesten per verdieping een ander gezin. De meeste woningen zijn dan ook vrij klein: 31 % heeft een oppervlakte kleiner dan 45 m² en 33 % blijft onder de 64 m².
- * Het comfort van de woningen in de wijk ligt beneden het gemiddelde. De huizen rond de Weidestraat en de Paleizenstraat beschikken niet over klein comfort (toilet, bad en/of douche). Rond de Sint-Franciscusstraat beschikken de woningen wel over klein comfort. In het gedeelte rond de Sint-Lazarus- en de Brabantstraat vinden we meer woningen met een middelmatig comfort ⁶.

Leegstand

- * In heel wat benedenverdiepingen van bestaande panden in de wijk vinden handelsactiviteiten zoals prostitutie plaats. Dat leidt ertoe dat een deel van de bovenverdiepingen van deze panden onbewoond zijn.
- * De bovenverdiepingen van de handelsruimten worden als opslagruimte gebruikt, staan leeg of worden (soms) bewoond.
- * In het prostitutiekwartier aan de grens tussen Schaarbeek en Sint-Joost-Ten-Node is zowat de helft van de bovenverdiepingen onbewoond.

⁵ Limiet Limite, WijkontwikkelingsPlan voor de Brabantwijk, november 2005

⁶ Roesems T., De Spiegelaere M., Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel Hoofdstad 2006

⁷ Limiet Limite, WijkontwikkelingsPlan voor de Brabantwijk, november 2005

⁸ De oplossingen rond wonen werden integraal overgenomen uit de eisenbundel voor gemeenten en OCMW's van de Brusselse Bond voor het Recht op Wonen (waar Samenlevingsopbouw Brussel deel van uitmaakt) : <http://www.rbdh-bbrow.be/spip.php?rubrique231&lang=nl>

Huisjesmelkerij

- * Voor veel mensen zonder een geldige verblijfsvergunning is de Brabantwijk één van de wijken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar ze nog een kamer, appartement of kelder kunnen huren. Deze panden bevinden zich meestal in zeer slechte staat, zijn overbevolkt, te klein en worden tegen hoge prijzen verhuurd. Huisjesmelkerij komt regelmatig voor in de Brabantwijk ⁷.

Mogelijke oplossingen ⁸

- * In iedere gemeente : een duidelijk en aangepast woonbeleid, opgenomen in een Gemeentelijk Woonactieplan, gecoördineerd door een schepen van huisvesting.
- * Een doel van 20% openbare huurwoningen voor gezinnen met beperkte inkomens.
- * Een beter gebruik van gewestsubsidies en -fondsen en gemeentelijke fiscale instrumenten om het aantal betaalbare woningen voor inwoners met een beperkt inkomen te verhogen.
- * Toewijzing van de woningen van gemeente en OCMW volgens de regels van de Huisvestingscode en socialisering van het gemeentelijk woningpark.
- * Een transparanter beheer van de woningen van gemeente en OCMW en respect van de gewestelijke regels voor gesubsidieerde woningen.
- * Een effectief gebruik van de gemeentelijke huurtoelage door de huurprijzen te verlagen en (kandidaat-)huurders systematisch te informeren.
- * Een permanent gemeentelijk platform tegen ongezonde en onveilige woningen.
- * Meer gebruik van regionale en federale subsidies voor de creatie van transit- en noodwoningen.

- * Een gemeentelijke inventaris van leegstaande woningen en samenwerking met de gewestadministratie.
- * Een uniforme, transparante en rechtvaardige toekenning van de steunmaatregelen door de Brusselse OCMW's.
- * Betere informatie over wonen voor de inwoners van de gemeente en ondersteuning van de woonwinkels.

5 Ontmoetingsplaatsen en groene zones

Wat?

Ontmoetingsplaatsen en groene zones staan met 35% op de vijfde plaats als het gaat over wijkprioriteiten. Vooral jongeren en kinderen spraken over deze prioriteit.

De Brabantwijk heeft een zeer jonge bevolking. 28% van de bevolking is onder de 18 jaar. het aandeel kinderen tussen 0 en 4 jaar schommelt in de brabantwijk tussen de 7% en de 8%. het gemiddelde voor het brusselse hoofdstedelijke gewest bedraagt 6,6%.⁹

SPECIFIEKE PROBLEMEN

- * er zijn te weinig aangename ontmoetingsruimtes, speelruimtes en parken in de wijk.
- * de speelzone in het park koningin-groen voor kinderen is niet of slecht uitgerust.
- * er zijn te weinig banken in het koningin-groen park voor moeders uit de wijk.
- * het koningin-groen park is niet goed bereikbaar voor oudere mensen of voor hulpbehoevenden.
- * het koningin-groen park heeft te weinig groen
- * in het koningin-groen park is er te weinig ruimte om te spelen.
- * het koningin-groen park is vuil (vooral

aan de waterpartij beneden).

- * het koningin-groen park is niet goed aangeduid van op de straat.

MOGELIJKE OORZAKEN

- * Fysiek is er weinig openbare ruimte in de wijk.
- * Park koningin-groen: aanbevelingen van bewoners en organisaties die in het wijkcontractdossier van het park koningin-groen stonden, werden te weinig vertaald in de uitwerking van het park.

MOGELIJKE OPLOSSINGEN

- * Opsporen van mogelijke ontmoetingsruimtes in de wijk en inrichten in overleg met de buurt, bijvoorbeeld: Kwatrechtlein.
- * In overleg met de doelgroepen, speelzones in het park inrichten voor de 3 tot 12 jarigen.
- * De Agoraspace in het Koningin-Groen park inrichten met duurzaam materiaal en in overleg met (potentiële) gebruikers.
- * Meer groen in de wijk brengen.

De oplossing om wildplassen te bestrijden

Antwoord van Luc Denys

De 2 belangrijkste prioriteiten :

- * een gezonde en betaalbare woning: in dit verband kunnen eigenaars van winkels in de Brabantstraat aangemoedigd worden, ook financieel door de gemeente, om de leegstaande verdiepingen te verhuren als woning eventueel via een sociaal verhuurkantoor dat garandeert dat de huurprijs zeker aan de eigenaar wordt betaald en dat huurders met een laag inkomen er kunnen intrekken.
- * de gemeente heeft al veel gedaan voor de veiligheid en de netheid, in de strijd tegen het sluikestorten wordt Schaarbeek als voorbeeld aangeduid. Met mensen die wonen boven de winkels in de Brabantstraat zal het sluikestorten moeilijker worden vermits er meer sociale controle is. Er komt ook meer controle (op stedenbouwkundig vlak) op de gebouwen waar prostituees hun beroep uitoefenen, maar het probleem is zo gigantisch dat de inspanning zeker moet opgevoerd worden

De 3 te weerhouden voorstellen:

- * het laten bewonen van de verdiepingen van de winkels in de Brabantstraat (zie hoger)
- * meer aanwezigheid van politie in alle straten van de wijk, hetgeen makkelijker zal worden wanneer het politiecommissariaat aan het Liedtsplein/Brichautstraat open zal zijn
- * ik ben tegen het bouwen van nieuwe ondergrondse parkings; er is al een grote parking onder het Noordstation, en er moet een aanmoedigingscampagne komen opdat de bezoekers van de Brabantstraat hun wagen daar parkeren of ... per trein komen; desnoods moet de Brabantstraat op zondag auto-vrij worden

Luc Denys

Schepen van Nederlandse cultuur, onderwijs, huisvesting, aankopen, juridische zaken, verzekeringen, verzending en bodes

PRIORITEITENLIJST — Bewoners van de Anneessenswijk

Voor deze prioriteitenlijst uit de Anneessenswijk (Brussel-stad) werden ongeveer 60 bewoners bevroegd. Er werd hiervoor samengewerkt met volgende organisaties: het bewonerscomité en de Vereniging Waar Armen het Woord Nemen binnen de vzw Buurtwinkel, Association Sportive et Educative (alfabetisatie), Samenleven / Convivence asbl (huisvesting). Daarnaast werden ook individuele bewoners aangesproken op de wekelijkse marktstand van de vzw Buurtwinkel.

De Anneessenswijk is een wijk gelegen in het centrum van Brussel en telt officieel 7.388 inwoners (Bevolkingsregister maart 2003) maar een gedeelte van de bevolking is administratief onzichtbaar (valse adressen of brievenbussen, studenten, mensen zonder wettig verblijf of in procedure...). De administratief onzichtbare mensen worden geschat op 1.667 inwoners. De Anneessenswijk op zich staat bekend om zijn sociale mix. Er is sprake van een grote aanwezigheid van uiteenlopende bevolkingsgroepen, waarvan vooral de grote groep Marokkanen opvalt (36%). Op de tweede en derde plaats worden deze gevolgd door de Congolese en de Oost-Europese gemeenschap. Opvallend in de wijk is een grote vertegenwoordiging van jonge volwassenen (41% van de bevolking is jonger dan 25 jaar) en grote gezinnen (48,8% van de bevolking behoort tot een gezin van 4 of meer personen, 36% tot een gezin van 5 of meer personen). Er is ook een grote aanwezigheid van alleenstaanden (57%) in de wijk en dan vooral alleenstaande mannen (40%). De hoge werkloosheid en lage geschooldheid zijn kenmerkend. De Anneessenswijk is dichtbebouwd. De twee speelpleintjes zorgen voor weinig ontspanningsruimte. En dit terwijl het grootste

deel van de populatie twintigers en dertigers zijn, een populatie die aan gezinsuitbreiding denkt. Ondanks vele investeringen, blijft de Anneessenswijk een pijnpunt binnen de Brusselse vijfhoek. Sinds 1994 probeert men via wijkcontracten de buurt aantrekkelijker te maken. Het laatste wijkcontract is afgelopen in 2008. Door het wijkcontract is het uitzicht van bepaalde gebouwen verbeterd, maar de situatie achter de gevels is nog steeds dezelfde gebleven. Te kleine woningen met weinig comfort zijn geen uitzonderingen. Ook de bouw van sociale wooncomplexen maken onderdeel uit van het wijkcontract. Zo zijn er drie nieuwe sociale wooncomplexen van de Grondregie bijgekomen en ook in het complex van het OCMW zijn de bewoners ondertussen gehuisvest. De bestaande sociale woningen van de Brusselse Haard in de Pottenbakkerstraat zijn aan restauratie toe. Dit is voorzien vanaf 2015 maar het ziet er naar uit dat dit nog wel een paar jaar uitgesteld zal worden. Naast deze sociale wooncomplexen bestaat de wijk voornamelijk uit huurwoningen. We kunnen het aantal huurwoningen in twee categorieën plaatsen: de gerenoveerde huurwoningen met hoge huurprijs en de huurwoningen die zich in een slechte staat bevinden. Door haar centrale ligging en doordat ze geprangd zit tussen de ontwikkelingspolen van het Zuidstation en de Dansaertwijk bestaat nog steeds het gevaar dat met de herwaardering ook de sociale samenstelling van de Anneessenswijk grondig zal wijzigen en dit ten nadele van de meest kwetsbare lagen van de bevolking.

Tijdens de dialoogsessies waren er een aantal prioriteiten die steeds terug kwamen. Deze top vier wordt de rode draad doorheen de debatten met de politieke partijen.

1 Veiligheid

„Er zijn veel overvallen op voorbijgangers maar ook bij bewoners. Ze hebben gewoon op klaarlichte dag bij ons thuis ingebroken terwijl we thuis waren. Volgens mijn man had het geen zin om de politie te bellen.”

Het thema veiligheid kwam keer op keer tijdens de bevraging naar boven. Het is één van de grootste zorgen voor de bewoners in de Anneessenswijk. Je merkt het ook als je door de wijk wandelt. Overal liggen glasscherven van autoramen en je vindt regelmatig lege handtassen in de vuilnisbakken of achter de struiken. Maar het gaat natuurlijk niet alleen daar over. Er wordt geklaagd over diefstallen, nachtlawaai, prostitutie, vuile straten, ingeslagen ruiten van auto's, hangjongeren, druggebruik, gevechten op straat, slechte straatverlichting en het niet voldoende aanwezig zijn van politie in de wijk. En vooral dat laatste vinden vele bewoners een doorn in het oog. Er rijden af en toe politiewagens door de wijk maar bewoners hebben het gevoel dat die niet echt veel doen. En als de politie al eens zichtbaar in de wijk is dan gaat dat vaak gepaard met veel machtsvertoon dat net tot tegenkantingen van de bewoners leidt.

Hieronder staat een korte lijst van de meest terugkomende opmerkingen van bewoners:

- * criminaliteit.
- * afwezigheid van politie.
- * hangjongeren.
- * druggebruik en verkoop.
- * overlast (nachtlawaai,...).

Bewoners zijn vragende partij voor meer politie in de straat die op een correcte manier de problemen aanpakt. Maar ook een bereikbare politie, weinig bewoners kennen bijvoorbeeld de wijkagent. Maar niet alleen politie is de oplossing : kapotte verlichting en kapot gemeentemeubilair zou veel sneller vervangen

moeten worden. En er moeten voldoende alternatieven zijn voor de hangjongeren zoals werk, activiteiten, jeugdwerkers,...

Concrete voorstellen

- * Een tijdelijke antenne van de politie in de Anneessenswijk.
- * Politie te voet en op de fiets die door de wijk patrouilleren in de plaats van met een auto of te paard.
- * Er moet een veiligheidsplan opgemaakt worden voor de wijk in samenwerking met de bewoners, jongeren, organisaties van de wijk,... Dit moet wel goed gecoördineerd worden.
- * Spijelaars moeten beter opgevolgd worden. De stadswachten en de politie moeten hier een rol in spelen.
- * De stadswachten moeten beter gevormd worden om efficiënt te kunnen inspelen op de verschillende problemen.
- * Kapotte verlichting en gemeentemeubilair moet binnen een week hersteld worden.

2 Netheid

„Anneessens is een vuile wijk. Mensen gooien zomaar alles op straat en er staan altijd overal vuilzakken.” Ook netheid, of eerder het gebrek eraan is een grote ergernis voor vele bewoners. De mensen die in de Anneessenswijk wonen of hier vaak langskomen, vinden hun wijk over het algemeen zeer vuil. En dan bedoelt men vooral het aantal vuilniszakken dat dagelijks op straat staat en dit op het verkeerde moment en dat vaak dagenlang blijft staan. Een ander probleem is het sluikestorten, verschillende plekken in de wijk zijn een favoriete plek voor het storten van televisies, matrassen, kleren,... Maar het gaat ook over kleine zaken zoals hondenuitwerpselen of papiertjes die door iedereen op de straat worden gegooid, ook al staan er op verschillende plaatsen vuilbakken. En dan zijn er nog de duiven die zich

op het plein tegoed doen aan de gigantische hoeveelheden brood wat zorgt voor duivenstront op alle bankjes. Het is ook moeilijk om je groot huisvuil kwijt te geraken, zeker als je geen auto hebt. Er zijn wel ophalingen in de wijk maar dan heb je ook plaats nodig om je groot huisvuil zo lang te stockeren. Je kan het laten ophalen op afspraak maar dan moet je vaak lang wachten, je identiteitskaart laten zien. Het is ook duur als je weinig middelen hebt (het is maar gratis voor een paar keer en voor een beperkt aantal m³).

Hieronder staat een korte lijst van de meest terugkomende opmerkingen van bewoners:

- * de wijk is vuil.
- * vuilzakken op straat.
- * sluikstorten.
- * veel hondenuitwerpselen.

Bewoners zijn vooral vragende partij voor meer sensibilisering want niet iedereen is op de hoogte van de regels. Maar er moet ook strenger opgetreden worden tegen sluikstorten. Niet alleen met boetes maar het vuil moet ook veel sneller opgehaald worden. En daarnaast is er vraag naar duidelijkheid, wie is verantwoordelijk voor wat? Het zou veel gemakkelijker zijn als er maar 1 instantie verantwoordelijk is voor de netheid die ook zorgt voor een gelijk beleid over de gemeentes heen.

Concrete voorstellen

- * Er moet een infobord op het plein komen dat de mensen informeert om de duiven niet te voederen en wat de gevolgen zijn van het voederen.
- * Er moet nog meer en constant gesensibiliseerd worden in de wijk omdat de bevolking regelmatig verandert.
- * Er moet regelmatig een controleur passeren langs de populaire stortplaatsen in de wijk zoals rond de Pottenbakkersite, de ingangen van de Rapenstraat,...

- * Het ophalen van grof vuil op afspraak moet veel sneller en moet altijd gratis zijn.
- * Er moet meer controle zijn in de wijk om te voorkomen dat mensen alles zomaar op straat gooien.

3 Huisvesting

« *Les prix des loyers sont trop élevés.* »

Zoals in de inleiding over de Anneessenswijk al vermeld is geweest bestaat de wijk uit een groot aantal huurwoningen die van een slechte kwaliteit zijn. Mensen halen ook aan dat het niet gemakkelijk is om een betaalbare woning te vinden in de buurt. Er zijn maar weinig woningen die grote gezinnen of alleenstaanden kunnen huisvesten. Ook sociale woningen zijn er niet voldoende. Families staan soms jaren op een wachtlijst. En de kwaliteit van de sociale woningen zoals die van de Pottenbakkersite is zeer slecht. De wind waait door de muren, er is alleen maar enkel glas en de appartementen zijn zeer vochtig. De woningen zijn zeer slecht geïsoleerd wat maakt dat de energieprijzen vaak zeer hoog zijn. Daarnaast zijn de huurprijzen in de privésector zeer hoog, in verhouding met de kwaliteit van de woningen. Daarbij komt ook nog eens het probleem van de leegstand in de wijk, dat voor een gevoel van onveiligheid zorgt.

Hieronder staat een korte lijst van de meest terugkomende opmerkingen van bewoners:

- * er is niet genoeg huisvesting voor iedereen.
- * slechte kwaliteit van de huizen.
- * conflicten tussen eigenaars en huurders.
- * de leegstand in de wijk.
- * hoge huurprijzen.

De leegstand in de wijk en de stad Brussel moet aangepakt worden en in de plaats van deze leegpanden, kantoorgebouwen en winkelruimtes moet er meer huisvesting komen. Betaalbare en

kwaliteitsvolle huisvesting voor jonge en grote gezinnen en voldoende sociale woningen.

Concrete voorstellen:

- * De leegstand in de wijk moet aangepakt worden door systematisch boetes uit te schrijven en bij langdurige leegstand de eigenaars te onteigenen. In de plaats moet er geïnvesteerd worden in sociale huisvesting aangepast aan de gezins-samenstelling in de Anneessenswijk namelijk grote gezinnen en alleenstaanden.
- * Project X moet verder gezet worden om de woningen in de wijk te renoveren en de huidige bewoners de kans te geven om in de wijk te kunnen blijven wonen.
- * Het bestaande woningenbestand moet aangepast worden aan de moderne normen voor energie en de huisvestingscode. Het stadsbestuur moet hier het goede voorbeeld geven en daarnaast privé-eigenaars en de sociale huisvestingsmaatschappijen stimuleren om de woningen aan te passen. Te beginnen met de blokken in de Pottenbakkersstraat.
- * Er moeten meer woningen van het OCMW toegankelijk worden gemaakt voor bewoners met een zeer laag inkomen.

4 Openbare ruimtes

« *Il n'ya pas suffisamment d'espaces verts en ville* »

In de Anneessenswijk is er slechts 1 park waar niet alleen de bewoners van de wijk zelf gebruik van maken maar ook vele bezoekers van buiten de wijk. Dit zorgt ervoor dat het park, zeker tijdens de warme dagen, overvol zit. Daarnaast zijn er nog enkele andere plekken in de wijk waar bewoners kunnen zitten op een bankje of kinderen kunnen spelen. Zo hebben we nog het Anneessensplein en het voetbalveldje tussen de Loofstraat en de Zinnikstraat. Maar het Anneessensplein staat vaak

vol met auto's waardoor het er niet altijd rustig zitten is. En de kwaliteit van het voetbalveldje is zeer slecht. De ondergrond is helemaal verduurd, de omheining is aan vervanging toe en het weinige groen is verwaarloosd. Bijna iedere bewoner is van mening dat er nood is aan meer rustige en groene ruimtes in de wijk. Momenteel is het Fontainaspark de enige groene ruimte in de buurt en dit vinden mensen duidelijk niet voldoende. Daarbij komt dat er in het park te weinig ruimte is voor alle leeftijden om te spelen. Ook het gebruik en misbruik van het park zorgt voor vele ergernissen. Vele bewoners haalden tijdens de bevraging aan dat er in het park drug- en druggebruik plaatsvindt.

Hieronder staat een korte lijst van de meest terugkomende opmerkingen van bewoners:

- * te weinig parken/ groene ruimtes.
- * te weinig speelruimte voor kinderen.
- * misbruik van het park.

De bewoners zijn vragende partij voor meer groen in de wijk. Er is geen plaats voor parken maar er zijn wel een paar plekken die beter kunnen zoals het voetbalveldje dat heringericht moet worden en waar ook nog ruimte is voor groen en enkele zitbanken. Of het hoekje van de Artesiëstraat en de Kazernestraat waar ook nog ruimte is voor wat groen en enkele zitbanken. Daarnaast is er de vraag om het Anneessensplein ontoegankelijk te maken voor auto's zodat ze er niet meer kunnen parkeren en er voldoende ruimte is voor de bewoners.

Concrete voorstellen:

- * Er moeten paaltjes geplaatst worden op het Anneessensplein zodat de auto's niet meer op het plein kunnen.
- * De heraanleg van openbare ruimtes moet gebeuren in samenspraak met de bewoners zodat het voldoende afgestemd is op de noden van de wijk.

* Het voetbalveldje naast de Pottenbakkerssite moet gerenoveerd worden.

* Het hoekje tussen de Artesiëstraat en de Kazernestraat moet groener ingericht worden met zitbanken, een boom en bloembakken.

* In het Fontainaspark moeten de speeltuigen vervangen worden (kapot) en rond de zandbank voor de kleine kinderen moeten de zitbanken terug gezet worden.

De parkwachten of stadswachten moeten meer aanwezig zijn in het park om toe te zien op de veiligheid en het correct gebruik.

5# Andere prioriteiten

Naast de 4 belangrijkste prioriteiten zijn er ook nog andere zaken aan bod gekomen tijdens de gesprekken. Omdat deze ook belangrijk zijn worden ze hier kort gesitueerd.

Cultuur en vrije tijd

De mensen in de Anneessenswijk lijken niet erg bezig te zijn met culturele activiteiten of zijn tevreden met wat er tot nu toe aangeboden wordt in de wijk. Er zijn tijdens de bevragingen dan ook maar drie opmerkingen gegeven in verband met het thema cultuur en vrije tijd.

* er moet een groter cultureel aanbod zijn.

* een fitnessruimte voor vrouwen zou leuk zijn.

* ruimtes waar vrouwen op hun gemak kunnen zitten.

Jeugd

Het thema jeugd is af en toe aan bod gekomen, al was het niet één van de meest voorkomende onderwerpen. De mensen haalden het thema soms aan als ze opmerkingen hadden over het hanggedrag van de jongeren in de wijk en gaven dan zelf wat suggesties van wat er kan gedaan worden om de jongeren beter te omkaderen. Zo haalden sommige mensen bijvoorbeeld aan, dat

er niet voldoende sportmogelijkheden zijn voor kinderen en jongeren in de Anneessenswijk en dat de bestaande initiatieven vaak te duur zijn. Daarnaast werd ook meerdere malen aangehaald dat er meer opvolging moet komen van jongeren die op zoek zijn naar werk. Over de kleinste kindjes wordt er ook opgemerkt dat er niet voldoende crèches in de buurt zijn.

Hieronder staat een korte lijst van de meest terugkomende opmerkingen van bewoners:

* meer omkadering.

* betaalbare sportmogelijkheden.

* betere opvolging in zoektocht naar werk.

Onderwijs

Wat het thema onderwijs betreft, wordt er aangehaald dat er niet voldoende plaats is in de scholen in de buurt om al de kinderen in hun eigen wijk les te laten volgen. Daarnaast werd ook nog kort opgemerkt dat er zich spijbelgedrag voordoet bij de kinderen in de buurt. De volwassenen in de wijk zijn over het algemeen zeer tevreden over het aanbod taallessen dat er wordt georganiseerd voor hen. Al vinden sommigen wel dat het opleidingsaanbod in de wijk wat beter kan gecommuniceerd worden naar de buurtbewoners toe.

Gezondheid

Als het thema gezondheid ter sprake kwam, was dit meestal in kader van de luchtvervuiling door uitlaatgassen van auto's. Mensen vinden dat er over het algemeen teveel vervuiling is in de Anneessenswijk en halen aan dat dit slecht is voor hun gezondheid. Daarnaast merkten enkele bewoners ook op, dat er niet voldoende dokters in de Anneessenswijk gevestigd zijn, waardoor je steeds lang moet wachten voor een afspraak. Verder werd er tijdens de bevraging ook een opmerking gegeven over het lange wachten op de spoeddiensten in de stad Brussel.

Openbare diensten

Tijdens de bevraging werd duidelijk dat de bewoners van de Anneessenswijk over het algemeen niet al te tevreden zijn over de werking van de openbare instellingen in de buurt. De mensen halen aan dat het moeilijk is om toegang te vinden tot diensten in de buurt, als je geen Frans spreekt. Verder klagen mensen ook over het lange wachten bij inschrijvingen in de gemeente. Een laatste opmerking die gegeven werd, is dat er steeds minder en minder postkantoren in de wijk aanwezig zijn.

Mobiliteit

De wijkbewoners van de Anneessenswijk blijken over het algemeen zeer tevreden te zijn over het openbaar vervoer in Brussel. Zowel de trams, metro's als bussen scoren goed. Waar mensen echter iets minder tevreden over zijn, zijn de problemen die ze als voetganger en fietser ondervinden. Eerst en vooral is er de slechte staat van de voetpaden. Mensen klagen over gaten in de grond en losliggende stenen. Verder rijden er teveel auto's in de stad, deze rijden dan ook nog eens te snel door en maken het zo gevaarlijk voor voetgangers. Tenslotte zijn er ook te weinig parkeermogelijkheden in de wijk, waardoor er wild geparkeerd wordt.

Andere

In dit onderdeel, worden alle opmerkingen beschreven die niet meteen onder één van de bovenstaande thema's kon ondergebracht worden. Wat we vooral terugvinden in dit onderdeel, is het ongenoegen van de wijkbewoners over de werkgelegenheid in de buurt. Mensen halen aan dat er een enorme nood is aan werkgelegenheid en dat er een betere toegang moet zijn tot werk en dit in Brussel in het algemeen. Mensen halen aan dat er een grote groep werkloze jongeren in de buurt rondhangt, die hun weg niet vinden naar de arbeidsmarkt. Hierdoor

hebben ze geen dagelijkse bezigheid en zorgen ze soms voor overlast in de buurt. Wat een ander gevolg is van de hoge werkloosheidsgraad in de Anneessenswijk, is dat er zichtbaar armoede ontstaat binnen de wijk. Niet enkel werklozen, maar ook alleenstaanden hebben het moeilijk om rond te komen. Aan deze armoede, vinden de wijkbewoners dat er iets moet gedaan worden. De stad is momenteel veel te duur om in te leven. Zowel huisvesting, als voedsel en gezondheid zijn voor veel mensen te duur.

Naast dit alles werd er tijdens de bevraging ook herhaaldelijk aangehaald dat er niet voldoende winkels en banken in de wijk zijn. Bewoners halen aan dat er steeds meer mensen in de buurt komen wonen en dat er overal in de winkels aangeschoven wordt. Er zouden dus meer winkels in de wijk moeten geopend worden. Verder zouden sommige mensen ook graag wat meer vzw's in de vorm van een wijk –of jeugdhuis in de wijk zien.

Hieronder staat een korte lijst van de meest terugkomende opmerkingen van bewoners:

- * meer werkgelegenheid.
- * meer toegang tot werk.
- * teveel armoede.
- * het leven wordt steeds duurder.
- * niet voldoende winkels en banken.

Antwoord van Jean De Hertog :

Als persoonlijke grootste uitdaging zie ik veiligheid en netheid in de Anneessensbuurt. Mijn drie voorstellen zijn :

* een verhoogde aanwezigheid van de politie in de wijk met een tijdelijk fysiek aanwezige antenne,

- * een nog betere sensibilisering van de bevolking omtrent de regelgeving betreffende het ophalen van het huisvuil met een strengere bestraffing in geval van overtreding en verhoogde controle door beëdigde ambtenaren,
- * de oprichting van een "Huis van het Gezin" waar onderhoudende activiteiten kunnen worden georganiseerd tussen de oudergeneratie, de jongeren en de ouderen, om tot een betere samenleving te komen.

Jean De Hertog

schepen van Economie, Handel, Aankoopcentrale en Vlaamse aangelegenheden

PRIORITEITENLIJST – BEWONERS KUREGEM / ANDERLECHT

Deze lijst is het resultaat van een bevraging bij 85 bewoners in 8 verschillende settings. Er werd hiervoor samengewerkt met volgende organisaties: Infor Femmes, Lokaal Dienstencentrum Cosmos, Institut de la Vie en UFLED. Daarnaast werden ook individuele bewoners aangesproken op de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie van de partners van Excelsior in de wijk. Telkens werd aan elke bewoner individueel gevraagd naar wat er volgens hem / haar in de gemeente moet worden aangepakt. Al deze afzonderlijke problemen en ideeën werden vervolgens in groep per thema verzameld en bediscussieerd. Om daarna te komen tot 2 à 3 prioritaire thema's per groep. Het resultaat van dit proces zijn 3 grote prioritaire thema's voor Anderlecht:

- * Huisvesting.
- * Onderwijs en de toekomstkansen voor kinderen en jongeren.
- * Werk / Toegang tot de arbeidsmarkt.

1 HUISVESTING

Het thema dat bij elke bevraging met stip naar boven kwam, is het thema huisvesting. Het thema houdt heel wat bewoners sterk bezig. Velen zien in een sociale aanpak van de huisvestingscrisis ook een hefboom om een oplossing te bieden voor andere sociale problemen.

Een overzicht van de aangehaalde knelpunten:

1. De prijs van woningen (en de verhouding tot de kwaliteit)

Het eerste probleem dat in vrijwel alle groepen

werd aangehaald is dat van de hoge huurprijzen (het merendeel van de bevroagde bewoners zijn huurders). De te betalen huurprijs weegt duidelijk heel sterk op de gezinsbudgetten en dat zorgt zeker bij meer sociaal kwetsbare bewoners voor veel kopzorgen. Wonen in Brussel is duur geworden en dat wordt hard gevoeld. Zeker sinds ook de energieprijzen sterk aan het stijgen zijn. De verhouding tussen de gevraagde huurprijs en de kwaliteit van de woning is vaak helemaal zoek. Zelfs woningen die niet aan de meest elementaire comfort- en hygiënevereisten voldoen, worden nog aan een te hoge huurprijs verhuurd. Er wordt vastgesteld dat eigenaars hierbij te vaak misbruik maken van sociaal zwakkere huurders.

Wat betreft de voorgestelde oplossingen wordt er heel duidelijk aan de overheid gevraagd om te investeren in meer betaalbare woningen voor de meest kwetsbaren op de huisvestingsmarkt. Opvallend zijn ook de verschillende pleidooien voor een sterker overheidsingrijpen op de private huisvestingsmarkt. Zo werd er verschillende keren gevraagd naar meer controle op de huurprijzen, alsook naar een strengere controle van eigenaars wat betreft de kwaliteit van de verhuurde woningen op het vlak van veiligheid, comfort en hygiëne. Velen begrijpen niet hoe het mogelijk is dat woningen in een abominabele staat toch nog verhuurd kunnen worden.

2. Aanpak van verkrotte en/of leegstaande woningen

Op het moment dat heel wat gezinnen op zoek zijn naar een geschikte en betaalbare woning, is het voor veel bewoners moeilijk te begrijpen

dat er nog zoveel woningen leegstaan en/of verkrotten. Ook voor het uitzicht en de sfeer in de wijk is dit nefast. Hier wordt er een veel actievere rol gevraagd van de (gemeentelijke) overheid. Het idee leeft dat eigenaars te zacht worden aangepakt. En waarom geen 2 problemen tegelijkertijd aanpakken? De renovatie van verkrotte en/of leegstaande woningen zou ook kunnen zorgen voor meer werkgelegenheid.

3. Discriminatie op de huisvestingsmarkt

Niet elke persoon / elk gezin wordt op de huisvestingsmarkt op eenzelfde manier behandeld. De ervaringen van bewoners leren dat bepaalde groepen het heel wat moeilijker hebben op de huisvestingsmarkt dan anderen. Tijdens de bevraging werd hierbij verwezen naar:

- * huishoudens die OCMW-steun ontvangen.
- * personen/gezinnen van vreemde origine.
- * grote gezinnen, zeker wanneer er nog zeer jonge kinderen bij zijn. .

Bij deze bewoners leeft de ervaring dat zij geweerd worden op de huisvestingsmarkt en dat slechts weinig eigenaars bereid zijn aan hen te verhuren.

4. Sociale woningen / wachtlijsten

De ellenlange wachtlijsten tonen aan dat een groot aantal gezinnen in een kwetsbare positie nood heeft aan een betaalbare woning. De mening wordt gedeeld dat de overheid tekort schiet in haar taak om betaalbare woningen voor haar burgers te voorzien. Bewoners die al een sociale woning huren vragen vooral aandacht voor de kwaliteit van de woningen en de nood aan renovatie en onderhoud.

2 TOEKOMSTKANSEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN

De toekomst van kinderen en jongeren in Brussel vormde een tweede belangrijk discussiethema tijdens de bevraging. Bewoners zijn bezorgd dat kinderen en jongeren in Brussel niet opgroeien in een optimaal kader. Dit zowel op vlak van onderwijs en vrije tijd, kansen op de arbeidsmarkt alsook de algemene omgeving waarin kinderen en jongeren in Brussel opgroeien.

1. Onderwijs

Prioriteit nummer **een** als het gaat over de toekomstkansen van kinderen en jongeren is het onderwijs. De opmerkingen van bewoners zijn drieërlig:

Inschrijvingen

Mensen lijken het steeds moeilijker te hebben om hun kinderen in een school ingeschreven te krijgen. Enerzijds omdat er niet voldoende plaatsen / scholen zijn. Anderzijds geven mensen ook aan dat bij het inschrijven in scholen vaak gediscrimineerd wordt. M.a.w. dat mensen die van vreemde origine zijn en / of niet het Nederlands of het Frans als moedertaal of voertaal hebben, gemakkelijker in een school geweigerd worden.

De kwaliteit van het onderwijs

Op het vlak van de kwaliteit van het onderwijs zijn de uitspraken velerlei. Het idee van wat „een goede school“ is of zou moeten zijn kan sterk verschillen, maar dat het beter kan staat voor velen als een paal boven water.

Enkele aangehaalde problemen:

- * Te grote klassen: leerkrachten kunnen niet voldoende tijd en aandacht meer uittrekken voor individuele leerlingen.
- * Gebrek aan discipline en organisatie: er wordt gesproken over „le bordel“ zowel binnen

de scholen als in hun directe omgeving

- * Educatief aanbod: nood aan meer en betere lessen Nederlands.
- * In het algemeen: nood aan een betere educatieve omkadering.
- * Concreet wat betreft **een** gemeenteschool „die al 4 jaar geen zwemles meer organiseert.

De sfeer en veiligheid in de scholen

De bewoners verwijzen vaak naar een „verruwing“ in de maatschappij bij jongeren die zich uit in onbeleefd gedrag, beledigingen en soms zelfs geweld. Dit kwam ook ter sprake bij het thema onderwijs waarbij enkele bewoners aangaven dat hun kinderen al het slachtoffer zijn geweest van gewelddaden op school. Zij zien hierin een evolutie die verslechtert en moet worden aangepakt, met zowel een rol voor ouders als voor scholen.

2. Anderlecht, kindvriendelijke gemeente?

Een ander thema dat regelmatig aan bod kwam was Anderlecht (en Brussel in het algemeen) als opvoedingsomgeving voor kinderen en jongeren. De stad zoals ze vandaag is georganiseerd, zorgt niet voor een goede opvoedingsomgeving voor kinderen. Zelfs in die mate dat veel van de bevraagde bewoners hun kinderen eigenlijk het liefst ergens anders zouden opvoeden.

Inrichting openbare ruimte

De openbare ruimte in Anderlecht wordt niet als kindvriendelijk ervaren. Er is te veel steen en beton en te weinig groen. De parken die er zijn, zijn niet altijd goed ingericht en er is een groot gebrek aan goed ingerichte en onderhouden speelpleinen. Ook werden er pleidooien gehouden voor de inrichting van autovrije speelstraten en kwam de veiligheid van sommige oversteekplaatsen aan bod.

Activiteiten voor kinderen en jongeren

Er worden voor kinderen en jongeren te weinig ontwikkelingskansen voorzien in de vrije tijd. Er is een gebrek aan betaalbare sportactiviteiten, educatieve projecten, enz. Ouders vragen positieve ontwikkelingskansen in de vrije tijd als tegengewicht voor de vaak negatieve invloeden van de straat“

Opvoedingsondersteuning

Kinderen en jongeren opvoeden in een Brusselse context en in een maatschappij waar individualisme heerst, is niet altijd gemakkelijk. Te veel ouders weten vaak niet meer van welk hout pijlen maken als het gaat over de opvoeding van hun kinderen en een aantal heeft zelfs al moegestreden afgehaakt. Deze ouders hebben nood aan meer ondersteuning en begeleiding. Misschien dat een gemeentelijke cel voor de ondersteuning van ouders een oplossing kan bieden?

3. Werk voor jongeren

Werk vormde duidelijk een belangrijk thema bij heel wat bewonersgroepen, en werd nog sterker geaccentueerd wanneer het ging over de toekomstkansen van jongeren. Jongeren missen een positief toekomstperspectief waardoor ze al snel vervallen in defaitisme. De grote jeugdwerkloosheid en daardoor het gevoel dat „wat je ook doet, je toch geen werk zal vinden“, draagt daar in belangrijke mate toe bij.

3 MEER WERK VOOR IEDEREEN

Het derde grote prioritaire thema dat uit de bevragingen naar voor is gekomen is dat van de tewerkstelling. De werkloosheid is volgens vele bewoners veel te hoog en ligt aan de basis van heel wat sociale problemen in de gemeente. En daarvoor worden grosso modo 2 grote oorzaken aangegeven:

- * Er is te weinig werk, tenminste voor een meer laaggeschoold publiek.
- * Niet iedereen heeft evenveel toegang tot de jobs die er zijn, er wordt gediscrimineerd.

1. Meer werk...

„Ik zoek werk en ik blijf zoeken, maar ik vind er geen” was een uitspraak die we meermaals hoorden. Heel wat bewoners vinden dat er te weinig werkgelegenheid is, zeker voor een meer laaggeschoold publiek. Dus is de mening dat er meer werk moet worden gecreëerd. Weinigen kwamen echter met pasklare ideeën over hoe dat moet gebeuren. Volgens sommigen moet de gemeente hierin het voortouw nemen en moeten gemeentelijke jobs ook prioritair ter beschikking van Anderlechtenaren worden gesteld. Anderen zien dan weer heel wat nieuwe tewerkstellingskansen in het actiever opknappen en onderhouden van gebouwen, straten, parken, enz. Hoe dan ook, het probleem is volgens velen acuut en men verwacht hieromtrent een actieve politieke strategie.

2. Voor iedereen

Een ander element dat vaak aan bod kwam, was de discriminatie op de arbeidsmarkt. Zeker hier waren het de persoonlijke verhalen die naar boven kwamen. Discriminatie werd vastgesteld ten aanzien van vrouwen met een hoofddoek en ten aanzien van mensen van vreemde origine in het algemeen. Verder werd er ook gevraagd naar faciliterende maatregelen voor mensen die werk zoeken, zoals initiatieven van occasionele kinderopvang.

4 BELANGRIJKE ANDERE THEMA'S

3 andere thema's die vaak als belangrijk werden aangehaald (telkens in 6 van de 8 groepen) zijn:

- * Veiligheid.
- * Netheid.
- * Inrichting van de openbare ruimte.

1. Veiligheid

Het thema veiligheid kwam in 6 van de 8 bevroegde groepen naar voren als belangrijk, waarvan in 2 als een aan te pakken prioriteit. De 2 groepen die veiligheid als een prioritair thema naar voren schoven waren misschien niet toevallig ook de 2 groepen met een iets ouder publiek. Zij halen opvallend vaker persoonlijke ervaringen aan wanneer het thema ter sprake komt. Het gaat dan om beledigingen, gevechten op straat, diefstallen, ... Maar ook over fysiek geweld en overvallen op straat, met name criminele feiten waar een aantal bewoners al meerdere malen het slachtoffer van waren en die hen ook duidelijk hebben getekend. Zelfs in die mate dat een aantal personen aangaven dat ze zoveel mogelijk vermijden om buiten te komen.

Straffeloosheid en onrechtvaardigheid

Uit de discussies over het thema veiligheid bleek zeer weinig vertrouwen in de aanpak van politie en gerecht. De indruk leeft dat daders zelden gestraft worden en dat er veel te laks wordt omgesprongen met de aanpak van criminaliteit. De politie is voor veel bewoners te weinig aanwezig en komt pas veel te laat opdagen wanneer nodig. Dit alles leidt tot een sterk aanwezig gevoel van onrechtvaardigheid wanneer daders nog vrij rondlopen.

Verruwing van de maatschappij

Bij het thema veiligheid kwamen niet enkel de traditionele criminele feiten aan bod, maar ging er ook veel aandacht naar het gedrag van mensen ten aanzien van elkaar. Heel wat bewoners gaven aan dat ze het moeilijk hebben met de verruwing van de zeden die ze rond hen waarnemen. Onbeleefdheid, elkaar uitkafferen, mensen beledigen, enz. Dit alles zorgt voor een negatieve sfeer en het gevoel dat men constant op z'n hoede moet zijn. Men verwacht hierbij niet direct grote oplossingen vanuit de politiek, al worden er wel lijnen getrokken naar onderwijs en opvoedingsondersteuning voor ouders.

Oplossingen? Meer uniformen en een sterker sociaal beleid

Wat betreft de oplossingen is het voor velen in eerste instantie belangrijk dat men zich met een geruster gemoed op straat kan begeven. Vandaar de vraag naar meer uniformen op straat. Dit hoeft niet voor iedereen politie te zijn, stadswachten kan bijvoorbeeld ook, maar het is vooral belang-rijk is dat er aanspreekpunten zijn en dat er een preventief effect is door een grotere aanwezigheid op straat.

2. Netheid

Heel wat bewoners waren het er over eens dat Anderlecht (en bij uitbreiding Brussel) vuil is. Netheid werd weliswaar nergens als een prioritair thema weerhouden, maar werd wel in 6 van de 8 groepen als zeer belangrijk ervaren. Daarbij wordt het thema vooral als een gedeelde verantwoordelijkheid gezien: van bewoners zelf die vaak een verkeerde mentaliteit hebben maar evengoed ook van politici. Van deze laatste wordt verwacht dat ze de straten vaker laten vegen en dat ze een aantal structurele maatregelen nemen, zoals het voorzien van meer vuilnisbakken en openbare toiletten, alsook het dichtmaken van lege straathoeken.

3. Inrichting openbare ruimte

Ook de inrichting van de openbare ruimte was een populair thema dat in 6 van de 8 groepen werd aangehaald. Hierbij kwamen verschillende aspecten aan bod:

Openbare werken

Tijdens de bevestigingen kwamen klachten naar boven over de openbare werken in de gemeente. Volgens een aantal bewoners duren deze veel te lang en lijken ze wel nooit te worden afgewerkt. Ook werd er opgemerkt dat voetpaden veel worden opengelegd voor werken zonder dat er een goede passage voor voetgangers wordt voorzien. Zeker voor personen met een beperkte mobiliteit worden op deze manier grote barrières gecreëerd. Een bijkomend probleem is dat de voetpaden na dergelijke werken niet meer op een goede manier worden hersteld, met als resultaat hobbelige voetpaden. Daarnaast waren er ook pleidooien voor meer openbare werken, om al de putten in wegen en voetpaden te herstellen.

Groen en parken

Voor een aantal bewoners is er nood aan meer groen in de stad, in de vorm van parken, maar ook in het straatbeeld, en het liefst met meer zitbanken en meer speelplaatsen voor kinderen.

Veiligheid en comfort van de zachte weggebruiker

Hier gaat het over meer plaats voor de zachte weggebruiker met meer fietspaden en goed onderhouden voetpaden. Maar ook veiligheid kreeg een belangrijke plaats, zeker wat betreft de oversteekplaatsen voor voetgangers.

5 ANDERE AANGEHAALDE THEMA'S

- * Onthaal in en organisatie van de gemeentelijke openbare diensten en het OCMW: te lange wachtrijen, hoffelijker en meer dienstverlenend onthaal, geven van de juiste en duidelijke info, ...
- * Toename van de kostprijs van het leven (energiekost, medische kosten...in tegenstelling tot de lage lonen, pensioenen, enz.
- * Ondersteuning van het verenigingsleven / investeren in het openbare vrijetijdsleven: organiseren van de ontmoeting tussen mensen, ontwikkelingskansen bieden aan bewoners, toegankelijkheid van sport, ...
- Mobiliteit: frequentie en stiptheid van bussen.
- * Wachlijsten: crèches, wijkgezondheidscentra, enz.
- * Toegankelijkheid van gebouwen voor mensen met een beperkte mobiliteit.
- * Lawaaihinder.
- * Welzijnsvoorzieningen: ondersteuning voor mishandelde vrouwen, plaatsen voor gehandicapte kinderen in semi-residentiële opvang, ...

Antwoord van Leopold Lapage en Elke Roex.

Wat zijn voor u in deze prioriteitennota de 2 belangrijkste prioriteiten/uitdagingen op lokaal niveau en waarom?

Uit de nota blijkt duidelijk dat de mensen bezorgd zijn, en wel om 2 redenen: ze willen hun kinderen een veilige

thuis én een mooie toekomst geven.

Het is vrijwel onmogelijk om je goed in je vel te voelen als je geen fatsoenlijke huisvesting hebt, laat staan dat je energie vindt om al die andere problemen in het leven aan te pakken. Iedereen tracht een correcte woning, aangepast aan de gezinssituatie te vinden en zo een plaats te vinden in de maatschappij, vooraleer die bijvoorbeeld op zoek gaat naar werk. Wij schieten daar

vaak tekort in. Ook in Anderlecht wachten teveel mensen op een sociale woning en betalen mensen te veel voor slechte huurwoningen.

Een betaalbaar huis is echter niet voldoende. Kinderen horen op te groeien in veilige straten met plaats om te spelen. Kinderen horen een plaats te krijgen in wijkscholen van topkwaliteit. En ouders verdienen kansen op een job. Zo kunnen ook zij hun kinderen een toekomstperspectief bieden.

Welke 3 voorstellen / thema's uit deze prioriteitennota neemt u na 14 oktober zeker mee bij de onderhandeling van het nieuwe gemeentelijk bestuursakkoord?

De huurprijzen zijn te hoog. In principe mag de huurprijs niet meer bedragen dan een derde van het maandelijkse gezinsinkomen, wat al te vaak niet gehaald wordt.

Hoewel Anderlecht vandaag voldoet aan de doelstelling van de Brusselse regering om 15% omkaderde woningen per gemeente te voorzien, blijft de woningnood hoog. En dus moet het meer worden, én moeten de woningen beter beheerd worden. sp.a wil - samen met PS en cdH - verder gaan in Anderlecht. Wij willen de openbare woningmarkt uitbouwen tot 20% van de markt. Gezien de demografische groei en de hoge druk door particuliere en commerciële woningbouw, is daarvoor een grote investering nodig. Op gewestelijk niveau blijven wij met sp.a druk uitoefenen om te komen tot de invoering van righthuurprijzen voor de particuliere woningmarkt. Wij willen ook van de strijd tegen leegstand en verkrotting een absolute prioriteit maken, ook binnen eigen diensten. De leegstaande huizen van de Anderlechtse Haard in de tuinvijken het Rad en Goede Lucht, zijn een echte doorn in het oog van onze gemeente.

De school is van cruciaal belang voor de maatschappij, de school moet kansen bieden aan alle kinderen. We stellen vandaag spijtig genoeg vast dat de doelstellingen die de maatschappij meegeeft aan het onderwijs niet gehaald worden en dat de school soms meer bijdraagt tot het versterken van de ongelijkheden dan het wegwerken ervan. Elke wijk verdient zijn school en elke kind verdient

zijn/haar wijkschool. Zo willen we gericht inzetten op de uitbreiding van het Franstalig én het Nederlandstalig onderwijs in de wijken waar dat onvoldoende aanwezig is. Daarom willen we gezamenlijke inzet van de schepenen bevoegd voor Nederlandstalig en Franstalig onderwijs verder zetten. We hebben bewezen dat samenwerken loont, en creëerden alleen al in het Nederlandstalig onderwijs meer dan 200 plaatsen door reorganisatie van de gebouwen. Ook in de kinderkribbes is veel veranderd. Er liggen plannen op tafel voor 3 nieuwe crèches. Voor de kinderen hebben we de VIAVIA-speelwijken gecreëerd, voor de jeugd het Exit15-festival. We zijn tevreden, maar het mag niet stilvallen, er is nog veel werk.

Tot slot een perspectief bieden op waardig werk, een cruciale schakel in het bestrijden van armoede. We moeten er geen doekjes om winden: ondanks de creatie van een Werkwinkel in Anderlecht, blijven de verschillende diensten van Actiris, OCMW, PWA, Mission Locale, de lokale werkwinkel etc. nog steeds teveel naast elkaar werken. Daar moet verandering in komen, iedereen moet aan hetzelfde zeel trekken. Daarbij horen ze ook samen te werken met de onderwijs en opleidingspartners in Anderlecht. Alleen zo kunnen we komen tot een performante dienstverlening voor werkzoekenden,

Leopold Lapage
Schepenen van Nederlandstalige
Gemeenschapsmateries

Elke Roex
Anderlechts gemeenteraadslid
en Brussels Parlements lid

PRIORITEITENLIJST – RECHT OP WONEN VOOR THUISLOZEN

Naast de territoriale bevragingen in de Anneessenswijk (Brussel-stad), Kuregem (Anderlecht), de Brabantwijk (Schaarbeek) en Molenbeek-centrum, is er vanuit het project drempels op de private huisvestingsmarkt voor thuislozen ook een specifieke bevraging gebeurd. Om de prioriteiten te bepalen die thuislozen naar voor willen schuiven voor de gemeenteraadsverkiezingen deden we op verschillende plekken een bevraging met groepsdiscussie: we gingen hiervoor langs in drie onthaalhuizen (Albatros, Talita en Open Deur), bij een dienst begeleid wonen (De Schutting), in een inloopcentrum (Bij ons/Chez Nous) en in ons eigen atelier Caricole. In totaal namen 39 mensen deel aan de bevraging.

Omdat ons project heel expliciet over huisvesting gaat, hebben wij vooraf (woon)beleids-elementen geselecteerd die op lokaal vlak kunnen aangepakt worden. Een groot deel van de bevoegdheden voor wonen ligt immers op het regionale niveau. Toch kunnen gemeentes ook heel wat maatregelen treffen en beleidskeuzes maken die het recht op wonen voor thuislozen dichterbij kunnen brengen.

We gingen aan de slag met 9 stellingen, elementen uit onze thuislozentoets¹ waarop een gemeentelijk beleid invloed zou kunnen uitoefenen. Aan deze stellingen mocht elke aanwezige 3 punten geven, ofwel verdeeld

over drie gekozen stellingen, ofwel anders verdeeld. Mensen mogen ook zelf stellingen aanbrengen. De stellingen schuiven via de toegekende punten op naar het centrum van een cirkel, waarbij de meest centrale stellingen degene zijn die het meest werden gekozen. Daarna volgt een discussie aan de hand van de gemaakte keuzes. De stellingen worden hier gepresenteerd in volgorde van belangrijkheid voor de mensen die bevraged werden.

Nog drie opmerkingen vooraf:

- * een aantal mensen liet heel duidelijk weten geen geloof te hebben in politiek en politici. Ze geloven niet dat er ooit rekening met hen zou worden gehouden, laat staan dat ze het beleid in een bepaalde richting zouden kunnen beïnvloeden. Toch waren de meesten bereid om op een constructieve manier na te denken over mogelijke pistes om de situatie van thuislozen te verbeteren.
- * Vaak ontstonden heel interessante discussies en onverwachte invalshoeken. Ook wordt het belang van dergelijke gesprekken benadrukt: in de samenleving moeten we omgaan met veel verschillen; in onthaalhuizen, op straat, wordt men vaak van heel dichtbij geconfronteerd met de vele verschillende groepen in een samenleving. Gesprekken die naar de kern gaan, worden als heel belangrijk ervaren en vormen een belangrijke basis voor de democratie.
- * In veel gevallen wordt het gesprek confronterend: vaak wordt het persoonlijke verhaal in de strijd geworpen om bepaalde argumenten te staven.

¹ De thuislozentoets is een instrument dat werd ontwikkeld op basis van jarenlange ervaringen in het zoeken naar woonst met thuislozen. De toets moet helpen nadenken over de toegankelijkheid van diensten en beleid voor thuislozen op zoek naar woonst. (zie ook *Opbouwwerk Brussel 104, maart 2012, vanaf p. 14*)

1 De gemeente moet meer betaalbare woningen creëren. Deze stelling werd met 23 stemmen het meest gekozen van allemaal en daarom willen wij ze hier naar voor schuiven als de hoogste prioriteit. In de discussie gaven mensen ook aan dat ze zich vaak niet meer welkom voelen in hun eigen stad. Ze zien dat de woningen die gebouwd worden door gemeente en OCMW, bijvoorbeeld in het kader van wijkcontracten, of in het plan „1000 woningen” niet voor hen bedoeld zijn. Rijkere mensen komen in de stad wonen en zichzelf worden meer en meer verplicht buiten de stad te gaan wonen.

woning verloren, dan zouden ze nu niet zo diep in de problemen zijn geraakt. Veel verhalen gaan over tijdelijke oplossing bij vrienden, overnachtingen in de auto of op straat ... Voor velen is alles beter dan de noodopvang.

3 Faciliteiten voor een waardig leven van straatbewoners wordt ook vaak als prioriteit gekozen. Het gaat dan over mogelijkheden om zijn waardigheid te behouden: propere, publieke toiletten, douches, watervoorziening, (lig)banken, publieke ruimte en plaats voor voetgangers, minder autoverkeer in de stad, properheid in het algemeen. Dit punt leidt tot interessante discussies: wordt

2 Op de tweede plaats eindigt het voorstel „de gemeente moet meer nood- en transitwoningen voorzien” Hier krijgen we veel reactie in de nabespreking: als er een tijdelijke oplossing was geweest op het moment dat zij hun

het leven op straat niet teveel aangemoedigd als er teveel voorzieningen zijn? Zijn er mensen die ervoor kiezen om op straat te leven? Zijn de bestaande onthaalcentra niet te strikt? Als mensen verslaafd zijn, in hoeverre is het dan hun

vrije keuze om op straat te leven? Als je meer investeert in voorzieningen voor straatbewoners, gaat dit dan niet ten koste van meer duurzame oplossingen zoals goedkope woningen? Moeten we er niet vooral voor zorgen dat mensen niet op straat terecht komen en er moeten leven?

4 Recht op het bezetten van leegstaande gebouwen. Ook deze stelling wordt door veel mensen onderschreven. Velen vinden het schandalig dat er zoveel gebouwen leeg staan en dat er toch mensen op straat moeten leven. Er is ook veel onbegrip: waarom laten eigenaars hun woning liever leegstaan dan ze te verhuren?

5 Systematische controle en sancties voor leegstaande woningen. Deze beleidsaanbeveling werd 11 keer gekozen. Mensen geven aan dat leegstand niets goeds bijbrengt: het straatbeeld verloedert, de burens hebben er last van, het trekt vuil aan ... en dat terwijl er zoveel betaalbare woningen te kort zijn. Leegstand ongemoeid laten, is slecht beleid!

6 Ook het voorstel rond Controle, hulp en sancties voor de kwaliteit van de woningen, kan op heel wat stemmen rekenen. De aanwezigen hebben op dit vlak ook vele verhalen te vertellen. Ze zien ook dat ze dikwijls als huurder te zwak staan om te reageren, uit schrik om op straat te belanden. Hier wordt ook weer verwezen naar nood- en transitwoningen, als buffer om effectief te kunnen reageren op ongezone en onbewoonbare woningen.

7 Zich inschrijven voor een publieke woning moet gemakkelijk zijn. Mensen die de stap willen zetten naar een betaalbare publieke woning, moeten zich eerst door een doolhof van inschrijvingsprocedures en wachtlijsten zien te werken. Een van de aanwezigen heeft uitgeteld dat hij op minstens 20 verschillende lijsten staat (gemeentes, sociale woningen, sociale verhuurkantoren). Het wordt een

hele uitdaging om al die inschrijvingen in orde te houden. Ook wordt gezegd dat de toelatingscriteria voor sociale en andere publieke woningen soms heel onduidelijk zijn of vragen oproepen omtrent de rechtvaardigheid.

8 „Thuislozen krijgen een stem in het thuislozen-beleid” is een voorstel dat op minder stemmen kan rekenen, maar dat toch wat gespreksstof oplevert. Een aantal mensen vinden het niet realistisch om te verwachten dat er door de politiciers zou geluisterd worden naar mensen die aan de grond zitten. Veel beloftes voor de verkiezingen, maar als het erop aankomt ... Anderzijds vinden mensen ook wel dat zij het beste weten wat er zou moeten gebeuren voor dak- en thuislozen, zij hebben het immers aan den lijve ondervonden en zijn dus goed geplaatst om advies te geven. Deze stelling werd wel opvallend meer gekozen bij Chez Nous/Bij Ons, waar wellicht al wat meer ervaring is met dialoog tussen beleid en doelgroep.

9 Een thuislozendienst binnen elk OCMW: dienst op maat, geen discriminatie, is het voorstel met de laagste prioriteit (6 stemmen). Thuislozen moeten vaak veel geregeld krijgen bij het OCMW. Soms zijn de procedures moeizaam en wordt er niet genoeg op maat gewerkt. Als voorbeeld wordt de huurwaarborg aangehaald: er zijn verschillende Brusselse OCMW's die alleen maar een waarborgbrief geven, wat de meeste eigenaars weigeren. Het gebeurt ook dat de installatiepremie op zich laat wachten. Soms woont iemand al verschillende maanden in zijn nieuwe appartement, vooraleer hij zijn installatiepremie krijgt. In het algemeen komt ook de opmerking dat mensen soms onvoldoende weten wat er bestaat van toelagen en ondersteuning.

Een bijkomend voorstel dat op tafel komt is het recht om samen te wonen, zonder bekort

te worden op zijn uitkering. Heel wat mensen kiezen ervoor om een huis of appartement te delen om kosten te besparen, of om gezelschap te hebben. Mensen met een uitkering hebben normaal gesproken (wettelijk) niet die optie, maar in sommige gemeenten wordt er wel soepel mee omgegaan. Het feit dat het dan niet over een recht gaat, maar eerder een gunst, zorgt ervoor dat het moeilijk is om op voorhand te weten in welke gemeente men wel kan gaan samenwonen om kosten te delen.

Iemand wil ook het gebrek aan plaatsen in de noodopvang ter sprake brengen. Men vindt het schandalig dat er zoveel mensen in het Noordstation moeten slapen bijvoorbeeld, en dat de gemeentes hier de hete patat naar elkaar doorschuiven. De vraag of dit een gemeentelijke bevoegdheid is, doet volgens de aanwezigen niet ter zake. Iemand merkt op dat het eigenlijk een opdracht is van het OCMW om te zorgen voor mensen die overal elders uit de boot vallen. In feite zou dus elk OCMW de nodige opvang moeten voorzien

Telt ieders stem wel echt?

Wij maken van de gelegenheid gebruik om tijdens onze rondgang ook aandacht te vragen voor het stemrecht voor niet-Belgen. Hiervoor hebben we twee vrijwilligers opgeleid die ons naar de verschillende plekken hebben begeleid. Ook dit onderwerp kan op veel interesse rekenen. De deelnemers zijn immers heel divers en enkelen van hen ontdekken dat ze ook stemrecht hebben mits inschrijving. Anderen vinden het onjuist dat ze geen stemrecht hebben, ondanks hun betrokkenheid bij de samenleving en hun wil om te reflecteren op het beleid.

In de voorbereiding van de vorming, stuiten we op een probleem van een heel andere orde: wat met dakloze Belgen die ambtelijk geschrapt zijn? Deze mensen zijn Belg en blijven toch verstoken van het stemrecht. Zou het denkbaar zijn dat deze mensen zich kunnen gaan aanmelden bij de gemeente waar zij gewoonlijk verblijven om een kiesbrief te gaan halen? Wordt vervolgd!

WELK STEDELIJK ONTWIKKELINGSMODEL VOOR BRUSSEL?

VISIETEKST N.A.V. DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2012

BRUSSEL ALS DUALE STAD

Brussel werd als geen andere Belgische stad getekend door de wereldomvattende economische herstructurerings van de tweede helft van de 20ste eeuw. Ooit vormden de centrale wijken langs de kanaalzone met hun fijnmazig industrieel weefsel het kloppende hart van de hoofdstad. De arbeiders die er woonden putten identiteit uit hun lidmaatschap van het industrieproletariaat. De druk die ze ondergingen van concurrerende belangen zetten ze om in politieke en sociale strijd. De suburbanisatie of de ruimtelijke vormgeving van het fordistisch-keynesiaans regime zette het verval van het binnenstedelijk industrieel weefsel in gang. Fabrieken vertrokken naar de nieuwe regionale centra in het hinterland, in hun spoor gevolgd door de actieve bevolking. De crisis van de jaren zeventig maakte pas goed duidelijk welke ravage was aangericht: de kanaalzone was in een industriële woestijn herschapen en de bevolking was niet alleen sterk teruggelopen, ze was van samenstelling grondig veranderd: een in hoofdzaak sterk verouderde en niet langer economisch productieve bevolking leefde er naast een toenemend aantal laaggeschoolde „gastarbeiders“ van mediterrane oorsprong. Het algemeen patroon van ruimtelijke segregatie op basis van klasse (al eeuwenlang gereflecteerd in het onderscheid tussen boven- en benedenstad) en etnische afkomst in Brussel is genoegzaam gekend. Dat duale patroon van rijk en arm laat zich zien in de perifere gemeenten die ruwweg tot de eerste categorie behoren, terwijl armoede zich vooral concentreert in de negentiende-eeuwse gordel rond het centrum, in een strook aan weerszijden van het kanaal. Sommige gemeenten zoals Molenbeek (met

Oud-Molenbeek), Anderlecht (met Kuregem) en Schaarbeek (met de Brabantwijk) worden door de tweedeling middendoor gesneden. Enclaves van minder draagkrachtige bevolkingsgroepen bevinden zich ten slotte in Brussel-stad zelf (de Noordwijk en de Anneessenswijk bijvoorbeeld) en verder weg van het centrum waar in de decennia na WO II sites met sociale huisvesting werden gebouwd. Een sprekend voorbeeld hiervan is Peterbos, een soort mini „banlieue“ in de gemeente Anderlecht. Volgens de meest recente buurtatlas die ruimtelijk geconcentreerde armoede in kaart brengt, verkeren 97 Brusselse buurten in „grote moeilijkheden“. Er leven ruim 200.000 mensen, waarvan 180.000 van vreemde origine. Het fenomeen van de „kansarme“ of „achtergestelde“ wijken of hoe men ze verder ook mag noemen is vooral begin de jaren '90 van de vorige eeuw sterk onder de maatschappelijke aandacht gekomen. Niet dat ze er met de suburbanisatie en de uitholling van de binnenstad onder het fordistisch-keynesiaans economisch regime al niet waren, maar ze werden meer en meer een sta-in-de-weg. Politiek omdat het rechts extremistisch stemgedrag met zijn duidelijke link met deze buurten een bedreiging begon te vormen voor de traditionele partijen; economisch omdat in het postfordistisch regime de stad opnieuw een belangrijke speler werd in het economisch gebeuren en investeerders aantrok naar de kaalgeslagen en/of verpauperde gebieden; maatschappelijk tenslotte omdat in een etnisch zeer divers ingekleurde ruimte, waar de kwaliteit van de woon- en leefomgeving erg te wensen overliet en de armoede zich uitdiepte door de versplintering van de loonarbeid en de afbouw

van sociaal overheidsingrijpen, spanningen en conflicten toenamen met veralgemeende onveiligheid en onveiligheidsgevoelens tot gevolg. Het mag duidelijk zijn dat de opeenvolgende post-gastarbeidersgeneraties verzet plegen tegen hun levensomstandigheden, maar dat dit verzet zich niet uit in de traditionele vormen van politieke en sociale strijd. Dat verzet valt wel des te sterker op daar de illegale activiteiten waarnaar het uitwijkt en het geweld dat er mee gepaard gaat zich niet afspelen binnen de muren van een of ander getto.

NIEUWE STEDELIJKHEID EN STRIJD OM DE RUIMTE

Een belangrijk gegeven met verstrekkende gevolgen betreft het feit dat de Brusselse armoedewijken in het centrum van de metropool gelegen zijn. Ze bevinden zich daar als een soort relict uit een nabij verleden, ontstaan enkele decennia terug in de nasleep van het fordisme en geaccentueerd door het postfordisme maar er in feite vanaf diens aantreden ook al onmiddellijk door aangevreten. Het grofmazige duale patroon van ruimtelijke

Foto: Michel Demol

segregatie waarmee we aanvingen, klopt niet langer wanneer we in het bijzonder de armoedeperimeter van iets dichterbij gaan bekijken. Dan constateren we inderdaad de grote diversiteit van bevolkingsgroepen naar afkomst maar ook meer en meer naar sociaaleconomische situatie. Wijken die er tot voor een tiental jaren beroerd bijlagen, hebben een facelift ondergaan en er gaat een effect vanuit als van een inktvlek. Gekende voorbeelden zijn de Bijstandswijk, de omgeving van de Dansaertstraat, uitwaaiend naar de Begijnhofwijk tot over de heraangelegde Leopold II laan in de Harmoniewijk (deel van de Noordwijk); de verlofting van het oude industriële patrimonium langs de kanaalzone. Het gecombineerde samenspel van privé-investeringen (nog grotendeels maar niet uitsluitend in kantoorbouw) en overheidsinterventies (met wijkcontracten en fiscale gunstmaatregelen die via premies het wonen in de stad voor bevolkingslagen die er ooit van zijn weggevlucht opnieuw aantrekkelijk moeten maken) is niet zonder effect gebleven op de ruimtelijke vormgeving en de demografische en sociaaleconomische samenstelling van de stad. Precies door hun centrale en dus strategische ligging zijn deze gebieden gegeerde objecten voor de markt van privé-investeerders en in hun zog nieuwe stedelingen die via de vastgoedmarkt een strijd om de ruimte aangaan waarvan de uitkomst bij voorbaat vaststaat: de armere ingezetenen worden onderworpen aan gentrificatie en een toenemend controlerend en repressief overheidsingrijpen.

EXOGENE ONTWIKKELING VAN BRUSSEL EN DE BEPERKINGEN VAN DE STRATEGIE VAN SOCIALE MENGING

Hieruit blijkt reeds aan welke algemene beleidsstrategie overheden zowel op het niveau van het Gewest als op het niveau van de gemeenten schatplichtig zijn. Deze gemeenten dragen van oudsher als onderliggende besturen nog

steeds belangrijke verantwoordelijkheden in het beheren van deze wijken maar ondergaan de gevolgen van grootstedelijke evoluties. Uit het verleden slepen ze de last mee van een armlastige bevolking die weinig fiscale inkomsten genereert. Ze blijven ondertussen verstoken van intergemeentelijke solidariteit en worden voor het blok gezet door hogere overheden die verantwoordelijkheden doorschuiven zonder de daarbij horende financiële middelen. In die omstandigheden is de verleiding groot om, op de golfslag van de nieuwe stedelijkheid onder het postfordistische regime, voluit de kaart te trekken van de exogene ontwikkeling van Brussel. Deze ontwikkeling wordt aangestuurd door internationale belangen uit de financiële en diensteneconomie die Brussel als een lucratief wingewest beschouwen. Deze ontwikkeling bedient zich ondermeer van het motto dat meer rijkdom ook de armeren ten goede komt. In Brussel wordt inderdaad veel rijkdom geproduceerd waarvan een deel terecht komt bij stedelijke elites, een ander deel de stad verlaat. Ondertussen worden onder de vlag van sociale menging gentrificatieprocessen opgezet. Voorondersteld wordt daarbij dat de centrumwijken langs de kanaalzone homogeen arm zijn en dat de komst van rijkere bewoners de situatie van armeren op een zowel moreel als materieel hoger niveau zal tillen. Sociale mix zou dus ook goed zijn voor de sociale cohesie. Tenminste als die vooronderstellingen zouden kloppen. Bij nader toekijken vormen deze wijken verre van homogene aaneengesloten zones van armoede en uit onderzoek blijkt telkens weer dat tussen oude en nieuwe bevolkingsgroepen geen sterke cohesieve banden ontstaan, laat staan dat de nieuwkomers alleen al door hun aanwezigheid het lot van de armen zouden kunnen verbeteren. Wat wel meer voor de hand ligt is sociale verdringing: mensen kunnen stijgende huurprijzen niet langer dragen en ze verhuizen buiten Brussel of trekken zich dieper terug in de armoedeperimeter, op plekken die

voorlopig nog minder strategisch gelegen zijn. De sociale mix strategie is er vooral op gericht de materiële aspecten in wijken te verbeteren. Achtereenvolgende herwaarderingsoperaties ressorteren effect, zowel naar de kwaliteit van het huisvestingsbestand als naar de aanblik van straten en pleinen en naar, voor zover er ook economische investeringen gebeuren en beter opgeleide nieuwkomers aangetrokken worden, betere tewerkstellingscijfers. Minder oog is er voor de menselijke aspecten vanuit het standpunt van de armen beschouwd: worden zij beter gehuisvest? Krijgen hun kinderen betere opleidingen? Wordt hun veiligheid gewaarborgd? Ervaren zij niet langer discriminatie op de arbeidsmarkt? ... Het heeft er alle schijn van dat in deze strategie het recht op de stad voor deze bevolkingsgroepen gefnuikt wordt, dat er afbreuk gedaan wordt aan hun individuele vrijheidsrechten en hun sociale grondrechten en dat de prijs die tenslotte door de samenleving in haar geheel betaald wordt een uitdieping is van het democratisch deficiet. De idee van de stad als een plek waarover onderhandeld wordt moet het afleggen tegen dat van een ruimte waarbinnen repressief opgetreden wordt. Dit is de essentie van sociale verdringing en parallel hiermee het indammen van allerlei vormen van overlast die zich lokaal manifesteren omwille van slechte woon- en levensomstandigheden maar die echter minstens voor een deel ook een bovenlokale oorsprong kennen. Daarmee zit de sociale mengingsstrategie gevangen in de paradox dat ze maatschappelijk polariserend werkt terwijl ze eigenlijk sociale cohesie ambieert. Polarisatie als gevolg van een eenzijdig opgelegde pacificatie: het heeft ook te maken met de uitzichtloze verwisseling van oorzaak en gevolg waarin de samenleving – publieke opinie, media, opiniemakers, politici en delen van de academische wereld – gevangen zit. In het publieke debat deemstert de opvatting weg dat de vele vormen van onmaatschappelijk gedrag in de „hete” wijken van de stad vormen zijn van verzet tegen een economische context die grote

groepen van de bevolking in de precarisatie drijft. Liever dan ze bij de wortel aan te pakken lijkt het ogenschijnlijk goedkoper om problemen te isoleren en vervolgens gecontroleerd te beheren. Ogenschijnlijk geruststellender is het om op de golfslag van morele paniek over een groep zondebokken te beschikken die haar situatie aan zichzelf te danken heeft. Zo wordt de „migrant” van de zoveelste generatie geacht in te staan voor zijn eigen integratie en als dat niet lukt zal zijn cultuur daar wel voor iets tussen zitten. Net zo gemakkelijk worden banden gelegd tussen cultuur en terrorisme of tussen cultuur en criminaliteit. Het individueel schuldmodel is terug van nooit weggeweest. Zoals het lompenproletariaat aan de vooravond van de georganiseerde arbeidersbeweging nog als de gevaarlijke klasse werd beschouwd, maakt nu de idee van een even gevaarlijke onderklasse met alle bijhorende criminele en pathologische connotaties opgang. Blaming the victim dat voorafgaat aan outplacing the victim.

VAN SOCIALE MIX NAAR SOCIALE STIJGING ALS STEDELIJK ONTWIKKELINGSMODEL

Een analyse als hierboven verwoord krijgt in dit klimaat al vlug het verwijt van politiek correct denken (in de zin van ontkennen of negeren van problemen)aangesmeerd. Alsof het begrijpen van feiten en situaties gelijk zou staan aan het vergoelijken ervan. Als het er echt om te doen is, zoals de sociale mixstrategie ambieert, om de sociale cohesie in achterstandswijken te bevorderen, rekening houdend met de daar aanwezige belangen, dan komt het er misschien niet zozeer op aan rijkere in de buurt te importeren, maar rijkdom in de buurt te investeren. Rijkere de buurt binnen halen is wellicht een even dure operatie, die vooral aan hun belangen tegemoet komt. Tegenover de wijd verbreide trend om van buitenaf nieuwe middenklassers aan te trekken

door in te zetten op vastgoedmechanismen, 'upgrading' van woningen en woonomgeving en pleidooien voor sociale cohesie en leefbaarheid, onvermijdelijk in een context die als revanchisme begrepen wordt, moeten stijgers uit achtergestelde wijken zelf meer kansen krijgen. Er moet vervolgens over gewaakt worden dat zij niet uit de wijk vertrekken. Vanuit dit sociaal stijgingsperspectief, dat niet eens buiten het kader van het liberaal meritocratisch gedachtegoed kleurt, wordt dus ingespeeld op de wens om vooruit te komen vanwege een bevolking die al in dergelijke wijken woont. Wil de stad voor die groepen als „emancipatiemachine” fungeren, dan kan dit enkel door zwaar in te zetten op onderwijs, arbeidsmarkt, huisvesting en kwaliteit van de dienstverlening omdat dit de belangrijkste stijgingsroutes zijn. Binding met de wijk is verder afhankelijk van een aantal voorwaarden: (1) bewoners ervaren ruimte voor de eigen levenswijze; (2) bewoners weten zich omgeven door „vertrouwde vreemden”; (3) bewoners ervaren de woonomgeving als beheersbaar; (4) bewoners kunnen zich identificeren met hun omgeving. De betekenis die een buurt voor iemand heeft hangt samen met het gebruik dat men er van maakt, de levensfase waarin men verkeert en de gezinssituatie waarin men zich bevindt. Tegen deze achtergrond zijn de aanwezigheid van gelijkgestemden en de aard van de voorzieningen bepalend voor de ruimte voor een eigen levenswijze, en deze wordt op haar beurt opnieuw geconditioneerd door de aanwezigheid van andere groepen en hun levenswijze. In plaats van in te zetten op de zware doelstellingen van sociale cohesie (luik sociale leefbaarheid) die toch niet te realiseren vallen, gaat het er eerder om een zekere vertrouwde met de buurt te faciliteren. Het gaat er dan in eerste instantie niet om burens beter te leren kennen, maar om het wantrouwen voor vreemden te verminderen. In dit opzicht zijn „zwakkere” banden te verkiezen boven „sterkere” banden en komt het er op aan de

mogelijkheden tot informele contacten, tot „publieke familiariteit” tot „small talks” te bevorderen. De omgeving moet vervolgens beheersbaar zijn en blijven. Hierin situeren zich ingrepen op het vlak van het inrichten van de ruimte (fysieke leefbaarheid) waarbij buurtbewoners op hun verantwoordelijkheid kunnen aangesproken worden. Dit actief burgerschap mag bij bewoners wel niet de indruk doen ontstaan dat ze er alleen voorstaan; ze kunnen overvraagd worden of er kunnen overtrokken verwachtingen leven t.a.v. het buurtniveau. Tenslotte moet de overheid „orde op zaken stellen”, ook politieel, met een nabijheidspolitie die bij meldingen van overlast alle kanten van het verhaal beluistert vooraleer conclusies te trekken. Een laatste stap op de bindingsladder is de identificatie van bewoners met hun omgeving. Die identificatie is des te meer een feit naarmate de omgeving naar aanblik, woningbestand, voorzieningen en aantallen gelijkgezinden vertrouwen inboezemt, naarmate de algemene reputatie positief wordt ingeschat.

Een dergelijk programma is op veel punten in zijn uitvoering gelijklopend aan dat van de sociale mix, het verschilt wel fundamenteel qua mentaliteit van waaruit het wordt uitgevoerd en qua belangen die er mee gediend worden. Ook de stad en gemeenten blijven belangrijke spelers op het terrein. Net zoals ze nu met de steun en in het verlengde van bovenlokale actoren werken, zullen ze een en ander niet op eigen kracht kunnen uitvoeren. Maar dan zullen ze tenminste inzetten op een endogeen ontwikkelingsperspectief voor de stad dat recht doet aan de verzuchtingen van tienduizenden van hun ingezetenen, in plaats van ze in afwachting van verbanning onder curatele te plaatsen

Alain Storme.

MEMORANDUM DRINGENDE MEDISCHE HULP

VOOR MENSEN ZONDER WETTIG VERBLIJF.

WAAR KNELT HET SCHOENTJE?

Gezondheid, opgevat als een algemene staat van fysisch, mentaal en sociaal welzijn, is een fundamenteel recht. Dit recht moet dan ook voor iedereen toegankelijk zijn. Een aantal Brusselse organisaties constateert echter dat dit recht in onze samenleving wel wettelijk gegarandeerd wordt, maar in de praktijk voor bepaalde groepen zeer moeilijk toegankelijk is. Zo wordt de toegang tot gezondheidszorg voor mensen zonder wettig verblijf in België gegarandeerd door de procedure Dringende Medische Hulp, maar merken we in de praktijk dat dit grondrecht steeds moeilijker kan worden afgedwongen.

Vanuit deze vaststelling stelden de vzw's JES, Pigment, Medimmigrant, Samenlevingsopbouw Brussel en Dokters van de Wereld een memorandum op waarin Brusselse knelpunten en mogelijke oplossingen geformuleerd worden. We kregen hiervoor de steun van RIC Foyer, artsen van het Maison Médicale Aster (Schaarbeek) en de huisartsenpraktijk Renfort in (Molenbeek). Dit memorandum werd vervolgens mee ondertekend door tal van partnerorganisaties uit de welzijn- en gezondheidssector.

De werkgroep hoopt dat de 19 Brusselse OCMW's apart maar ook gezamenlijk hun werkwijze kritisch onder de loep nemen en constructief aan de slag gaan met de aanbevelingen. We hopen ook dat de POD Maatschappelijke Integratie de aanbevelingen toetst aan de praktijk en bekijkt waar er gewerkt kan worden aan de verwezenlijking ervan. Meer concreet zal dit memorandum worden bezorgd aan Staatsecretaris mevrouw De Block, de voorzitter van de POD Maatschappelijke

integratie meneer Julien Van Geertsom, de voorzitter van de Conferentie van de Brusselse OCMW-voorzitters meneer Yvan Majeur en de Brusselse OCMW-voorzitters. Ter info wordt het document ook bezorgd aan de bevoegde GGC-minister mevrouw Huytebroeck en VGC- minister mevrouw Grouwels.

De vier pijnpunten die in het memorandum aangehaald worden zijn: gebrekkige informatie en communicatie, drempels in het onthaal van de Brusselse OCMW's, geen directe toegang tot gezondheidszorg en de moeilijk toegankelijke procedure voor daklozen. We vestigen ook de aandacht op de moeilijke toegang tot spoeddiensten en de problematiek van de eerste consultatie.

Dringende medische hulp

Volgens de organieke OCMW-wet van 8 juli 1976 is het de taak van het OCMW om elkeen in de mogelijkheid te stellen om een menswaardig leven te leiden. Wat de toegang tot gezondheidszorg betreft, wordt dit voor mensen die zonder wettig verblijf in België verblijven in artikel 57§2 beperkt tot „Dringende Medische Hulp”. Deze dringende hulp kan zowel preventief als curatief van aard zijn en mag zowel ambulante als in een verplegingsinstelling verstrekt worden. De dringende noodzakelijkheid van de verstrekkingen moet worden vastgesteld met een medisch getuigschrift.

Om het recht op deze hulp te openen, dienen mensen zonder wettig verblijf zich aan te melden bij het OCMW van hun hoofdverblijfplaats. Het OCMW voert dan een sociaal onderzoek uit waarin wordt nagegaan of de persoon aan de voorwaarden voldoet: hij of zij is zonder wettig

verblijf in het land, verblijft op het grondgebied van het OCMW en heeft geen eigen financiële middelen. Een arts dient de nood aan medische zorgen vast te stellen en 'Dringende Medische Hulp' te noteren op het attest. Indien aan deze voorwaarden voldaan is, kan het OCMW van de verblijfplaats een betalingsverbintenis of requisitorium (d.i. een akkoord om de medische zorgen te betalen) afleveren waarmee de hulpvrager een zorgverstreker kan raadplegen. De federale overheid, meer bepaald de POD Maatschappelijke Integratie, betaalt het OCMW de kosten voor de zorgen met een RIZIV-nomenclatuurnummer terug.

Gebrek aan informatie en communicatie

Cultuur- en taalbarrières, alsook onwetendheid over rechten en procedures aan zowel de vraag- als de aanbodzijde, vormen een van de grootste drempels voor de toegang tot gezondheidszorg voor mensen zonder wettig verblijf. Uit een onderzoek van Dokters van de Wereld van 2009 blijkt dat 98% van de ondervraagde personen in Brussel zonder wettig verblijf recht had op een terugbetaling van hun zorgkosten. Maar slechts 58,2% was effectief op de hoogte van dit recht. In vergelijking met andere Europese landen zijn de Belgische administratieve procedures voor het recht op Dringende Medische Hulp zeer ingewikkeld. Hierdoor onderneemt slechts 34,4% van de geïnformeerde mensen stappen om hun recht ook effectief te doen gelden. Uiteindelijk komt het OCMW bij slechts 9,8% van de ondervraagde personen tussen in de medische kosten. De kloof tussen de theoretische rechten van mensen zonder wettig verblijf en de effectieve rechten is dus bijzonder groot in het Brussels Gewest.

Elk Brussels OCMW hanteert een andere procedure en het is voor een buitenstaander allerminst duidelijk hoe die verloopt; hoe

moet een afspraak met de sociaal assistent gemaakt worden?, wordt de eerste consultatie terugbetaald?, wordt er gewerkt met een medische kaart? We pleiten daarom voor een harmonisatie van de communicatie vanuit het OCMW naar de diverse actoren en het opstellen van een draaiboek met informatie over de toepassing van Dringende Medische Hulp binnen hun specifiek grondgebied. We zijn ook voorstander van een gespecialiseerde cel „Dringende Medische Hulp” binnen het OCMW.

De term „Dringende Medische Hulp” is zowel verwarrend voor zorgverstrekkers die niet vertrouwd zijn met de procedure als voor mensen zonder wettig verblijf zelf. Wat onder Dringende Medische Hulp wordt verstaan, kan door elke arts anders worden geïnterpreteerd. Uit verschillende onderzoeken blijkt bovendien dat mensen zonder wettig verblijf pas naar een zorgverstreker gaan wanneer ze effectief ziek zijn. Er moet dus gewezen worden op het feit dat Dringende Medische Hulp ook preventieve zorgen inhoudt. Het uitklaren van de term dient een aandachtspunt te vormen voor de POD Maatschappelijke Integratie. Het is ook haar taak om aangepaste informatie (brochures) te voorzien. We bevelen de federale overheid ook aan om te investeren in interculturele bemiddeling en sociaal tolken.

Drempels in het onthaal van de OCMW's

De grootstedelijke context van het Brussels Gewest brengt een grote diversiteit van hulpvragers met zich mee. Het vraagt een goede organisatie en kennis van de OCMW's om professioneel om te gaan met deze diversiteit. Helaas ervaart de werkgroep dat mensen vaak een vervelend gevoel overhouden aan de manier waarop ze behandeld worden tijdens een eerste aanmelding bij een OCMW: een verplichting tot telefonische afspraak, lange

wachttijden zelfs mits afspraak, verplaatsen afspraak mits afwezigheid sociaal assistent, ... We komen tot de conclusie dat steeds meer hulpvragers begeleiding nodig hebben bij hun stappen naar het OCMW. Reguliere hulpverleningsdiensten hebben vaak niet de middelen om deze individuele begeleiding aan te bieden. We bevelen daarom aan om te investeren in een klantvriendelijk onthaal.

Geen directe toegang tot medische zorgen

De eerste consultatie

Om aanspraak te maken op Dringende Medische Hulp moeten aanvragers een attest voorleggen van een zorgverstrekker die de nood aan medische zorgen vaststelt. In veel Brusselse OCMW's is er geen systeem van een eerste gratis consultatie bij een huisarts. Dit maakt het moeilijk voor mensen zonder wettig verblijf die geen of onvoldoende middelen hebben om die consultatie te betalen en dus een attest Dringende Medische Hulp te bekomen. Bij de OCMW's die wel werken met een eerste gratis consultatie, verloopt de procedure niet altijd even vlot omwille van hierboven omschreven communicatie- en onthaalproblemen, lange wachttijden voor een eerste afspraak en een tekort aan artsen die een samenwerkingsakkoord met het OCMW hebben. Onze aanbeveling aan het OCMW is daarom om actief op zoek te gaan naar samenwerkingen met zorgverstrekkers om deze gratis eerste consultatie te kunnen garanderen.

Een specifieke aanbeveling vormt ons voorstel tot het invoeren van een preventieve medische kaart. De huidige procedure Dringende Medische Hulp kan pas gestart worden op het ogenblik dat de patiënt een medisch probleem heeft, gezien er een attest Dringende Medische Hulp bezorgd moet worden aan het OCMW. Dit maakt dat mensen op zijn minst dertig dagen moeten

wachten vooraleer ze deze kaart kunnen bemachtigen (de tijd dat het OCMW maximaal ter beschikking heeft om het behoeftigheidsonderzoek te doen), maar vaak is deze periode langer. Het resultaat is dat er niet onmiddellijk een dokter geraadpleegd kan worden, waardoor de ziekte kan verergeren, de spoedgevallendienst wordt opgezocht, enzovoort. De term „preventieve” medische kaart duidt op een proactieve procedure waarbij anticiperend op de nood aan medische zorgen een medische kaart kan worden verkregen, zodanig dat deze bij een eerste consultatie onmiddellijk kan worden voorgelegd. Dit systeem bestaat al in Gent, waar men in afwachting van het behoeftigheidsonderzoek een tijdelijke medische kaart uitreikt.

Spoeddiensten

Er wordt vaak gesteld dat mensen zonder wettig verblijf „oneigenlijk” gebruik maken van de spoeddiensten. Dit komt inderdaad vaak voor, net zoals dit een probleem vormt bij andere gebruikers van de spoedgevallendiensten. In vele herkomstlanden bestaan er geen eerstelijns gezondheidszorgdiensten en de soms moeilijke toegankelijkheid van de eerstelijnsgezondheidszorg werkt dit oneigenlijk gebruik in de hand (zie bovenstaand voorbeeld van de eerste consultatie). Wanneer iemand zonder wettig verblijf zich aanmeldt op een spoeddienst, krijgt hij vaak te horen dat hij niet wordt geholpen omdat de problematiek niet ernstig genoeg is of de urgentie niet kan worden vastgesteld. Soms wordt hij weggestuurd met een voorschrift voor een pijnstiller, die hij vaak niet kan betalen.

Een ander probleem is dat we vaststellen dat als er iemand zonder wettig verblijf met spoed opgenomen wordt in het ziekenhuis, de terugbetaling van de hospitalisatiekosten soms geweigerd wordt door het ziekenhuis. Sommige OCMW's sluiten geen samenwerkings-

overeenkomsten af met privéziekenhuizen omdat deze duurder zouden zijn. Dit klopt echter niet altijd; de ligdagprijs van een ziekenhuis wordt immers vastgesteld door het RIZIV.

Onze aanbeveling is een gemeenschappelijke Brusselse spoedprocedure voor dringende medische situaties. We pleiten ook voor een nauwe samenwerking tussen alle OCMW's en alle ziekenhuizen van het Brussels Gewest. De conventie tussen de 19 OCMW's en de IRIS-ziekenhuizen moet worden uitgebreid tot alle ziekenhuizen zodat er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid. En bij uitbreiding dient het OCMW zo ruim mogelijk samen te werken met verschillende zorgverstrekkers. Zo is het belangrijk dat een patiënt die opgevolgd werd door een huisarts/specialist bij verhuis naar een andere gemeente naar dezelfde huisarts kan verdergaan. Vanuit de overheid wordt iedereen immers gestimuleerd om een vast huisarts te kiezen, bvb via het „Globaal Medisch Dossier“.

Moeilijk toegankelijke procedure voor thuis- en daklozen.

Gezien OCMW's per gemeente werken, aanvaarden ze enkel personen die kunnen aantonen dat ze in de gemeente van het OCMW verblijven. Veel mensen zonder wettig verblijf beschikken echter over geen of beperkte financiële middelen. Het is voor hen zeer moeilijk om de huur te betalen, ze verblijven vaak niet lang op eenzelfde adres, leven op straat, ... Sommige dak- en thuislozen kunnen tijdelijk bij vrienden, kennissen of derden verblijven, maar die zijn dikwijls niet akkoord dat hun adres aan het OCMW wordt doorgegeven. Ze vrezen voor hun OCMW-steun als alleenstaande. Sommige OCMW's verlagen immers de steun tot die van een samenwonende, wat in tegenspraak is met sommige rechtspraak.

Verder vragen de OCMW's steeds meer bewijzen van de verblijfplaats en verklaren zich soms niet bevoegd voor een persoon zonder verblijf-

plaats en wijzen hem door naar een ander OCMW, wat tot een bevoegdheidsconflict leidt. Om deze verschillende redenen verkrijgen mensen zonder wettig verblijf die geen vaste verblijfplaats hebben moeilijk Dringende Medische Hulp en hebben ze dus geen toegang tot de reguliere gezondheidszorg noch een regelmatige medische opvolging.

We bevelen dan ook aan aan de OCMW's om samenwoont met iemand zonder wettig verblijf die geen familielid is in de eerste graad, geen invloed te laten hebben op de uitkering, alsook om zich soepeler op te stellen betreffende hun territoriale bevoegdheid.

De hoofdlijnen op een rijtje. Wij willen:

- * Een grotere harmonisering en coherentie op niveau van de 19 Brusselse gemeenten/OCMW's op vlak van procedures, communicatie en informatieverstrekking.
- * Het benadrukken van de mogelijkheid tot preventieve zorgen.
- * Een snellere en efficiëntere procedure aan de hand van een preventieve medische kaart, een uitbreiding van samenwerkingsverbanden, ...

Anika Depraetere

HET RECHT OP WONEN

EEN GEMEENTELIJKE PRIORITEIT IN MOLENBEEK?

Op 4 juni organiseerden Buurthuis Bonnevie en La Rue samen een debat over het recht op wonen in Molenbeek. De twee organisaties hadden de maanden daarvoor samen een memorandum uitgewerkt, met daarin een hele reeks eisen en voorstellen om de woonsituatie van de Molenbekenaars te verbeteren.

Bij de start van het debat maandagavond zaten niet de heren en dames politici achter de sprekerstafel, maar de leden van het comité Alarm. Zij spraken het talrijk opgekomen publiek toe als leden van de Partij voor het Recht op Wonen. „*Was ik burgemeester, ik zou de leegstaande kantoren omvormen tot woningen voor grote gezinnen*“, zei bijvoorbeeld Mr. Hindawi.

De toon was meteen gezet: Ondanks de inspanningen die het huidige gemeentebestuur geleverd heeft zal het absoluut nodig zijn om naar een hogere versnelling over te schakelen om de huidige problemen op te lossen, zeker als je weet dat er ons de komende jaren nog een aanzienlijke aangroei van de bevolking te wachten staat.

Na de tussenkomst van Alarm kregen de vertegenwoordigers van de Molenbeekse politieke partijen de kans om te reageren op de voorstellen uit het memorandum.

Luc Van Caneghem, voorzitter van N-VA Molenbeek, nam afstand van die voorstellen. De woonproblemen zijn het gevolg van een armoedeprobleem, en kunnen niet los daarvan

Foto: Aurelia van Gucht

gezien worden. Hij legde de nadruk op de noodzaak om samen te werken met de privé-sector. Hij stoorde zich ook aan het gebrek aan informatie over de manier waarop de sociale huisvestingsmaatschappij wordt bestuurd. Hij gelooft dat de gemeente moet proberen privé-investeerders aan te trekken door te investeren in de openbare ruimte, en opperde het idee om de verkoop van sociale woningen te stimuleren.

Sarah Turine, van Ecolo-Groen, zei zich voor bijna 100% te herkennen in de voorstellen uit het memorandum, maar alles zou niet kunnen gerealiseerd worden, omwille van de budgettaire beperkingen. Haar partij wil prioritair werken aan de strijd tegen discriminatie, ongezonde woningen en leegstand. Dat kan onder meer door te investeren in de bouw van nieuwe sociale woningen. Daarvoor moet met verschillende partners worden samengewerkt. Ook de participatie van bewoners binnen de sociale huisvesting is van belang, en er moet geïnvesteerd worden in energiebesparende maatregelen.

André Taymans, voorzitter van CDH, had in Amerika een interessant project gezien, waarbij de bouwkost van woningen tot 50% lager lag dan bij klassieke woningen. Hij waarschuwde voor de bevolkingsaan groei, en zei dat zijn partij vooral wou inzetten op de jonge gezinnen, die de kans zouden moeten krijgen om in hun gemeente te blijven wonen.

Olivier Mahy (MR) pleitte voor het verhogen van de belasting op leegstand en onbewoonbare woningen. Volgens hem moet de gemeente proberen om het wonen boven winkels interessanter te maken, en kan de leegstand ook aangepakt worden door leegstaande kantoren om te vormen tot woningen. Er moet prioritair geïnvesteerd worden in de renovatie van sociale woningen, nieuwbouw moet er pas komen als er nog geld over is, en dan liefst geen grote gehelen, maar woningen verspreid over de stad. Er moet ook meer aandacht zijn voor gehandicapten.

Dirk De Block van de PVDA legde uit dat zijn partij een enquête had uitgevoerd. Meer sociale woningen was daar uit gekomen als prioriteit nummer 1 voor de Molenbeekenaars. Hij hield een pleidooi voor meer controle van de privé-huurmarkt: kwaliteitscontrole, maar ook controle van de huurprijzen. Voor de bouw van meer sociale woningen hebben we weer een openbare bank nodig, die geld kan lenen aan voordelige tarieven. Ook kleine eigenaars die willen renoveren en huurders die een huurwaarborg moeten betalen moeten daar terecht kunnen. Hij trok ook van leer tegen de slechte kwaliteit van sommige sociale woningen.

Mohamed Daif (PS) is de huidige schepen van huisvesting. Hij verdedigde zijn beleid, en zei dat de gemeente reeds heel wat gerealiseerd heeft de afgelopen jaren. De huisvestingscel heeft goed gewerkt, leegstaande en onbewoonbaar verklaarde woningen werden belast, er werden transitwoningen gebouwd. Maar zijn partij staat open voor de voorstellen uit het memorandum: openbaar beheersrecht, een „project X” om een antwoord te bieden op woningen van slechte kwaliteit, de gewestelijke huurtoelage invoeren voor de gemeentewoningen.

Uit het debat achteraf bleek vooral dat vele buurtbewoners nog maar weinig geloof hechten aan de beloften van de politici. De huurprijzen zijn de afgelopen jaren blijven stijgen, een huis kopen in de buurt is niet meer mogelijk, de kwaliteit van de woningen blijft slecht. Zal de gemeente er ooit in slagen om dat op te lossen?

Ondanks de bittere toon die in het debat sloop was het ook een hoopvol moment. Zoveel burgers die interesse tonen in de gemeentelijke woonpolitiek, daar zal toch moeten rekening mee gehouden worden?

Geert De Pauw

DE SOCIALE STEMTEST:

KERS OP DE TAART VAN IEDERS STEM TELT

Begin september 2012, een zestal weken voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 14 oktober, lanceert de sector Samenlevingsopbouw de Sociale Stemtest. Dat op een breed publiek mikkend online instrument vormt de kers op de taart van „Ieders stem telt”, het participatief project waarmee een breed partnerschap van sociale organisaties de belangen van maatschappelijk kwetsbare groepen zo hoog als mogelijk op de politieke agenda helpen plaatsen.¹ We zetten het abc van de Sociale Stemtest kort op een rijtje.

„Doe de stemtest” en de „Sociale Stemtest”: gelijkenissen en verschillen

De Sociale Stemtest is een online instrument dat in vele opzichten gelijkt op „Doe de stemtest” die de VRT inzette tijdens federale en Vlaamse verkiezingscampagnes uit het recente verleden. Via het online beantwoorden van een 20- à 25-tal stellingen (akkoord — niet akkoord — geen mening) komen kiezers te weten bij welke politieke partijen hun eigen mening het nauwst aansluit. Politieke partijen krijgen daarbij de kans om kort te motiveren waarom ze al dan niet akkoord gingen met een stelling. Naast gelijkenissen zijn er ook duidelijke verschillen met „Doe de stemtest”:

* De Sociale Stemtest is ontwikkeld met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen: naast een Vlaamse Sociale Stemtest (waarvan de vragen beantwoord werden door de partijvoorzitters

van de Vlaamse politieke partijen) werden daarom ook 14 centrumstedelijke varianten uitgewerkt (zowel in Brussel-Stad als in de 13 Vlaamse centrumsteden² werden de vragen met name beantwoord door de lokale lijsttrekkers en/of lokale afdelingsvoorzitters).

Alle Vlaamse politieke partijen die vertegenwoordigd zijn in Kamer en/of Senaat, in het Vlaams parlement en/of in het Europees parlement³ verleenden hun steun aan de Vlaamse Sociale Stemtest. In Brussel-Stad en in de 13 Vlaamse centrumsteden werden daarnaast ook alle politieke partijen met minstens *een* gemeente- of OCMW-raads lid uitgenodigd tot deelname aan de lokale Sociale Stemtest.

* De Sociale Stemtest focust inhoudelijk op beleidsthema's die van belang zijn voor de leefsituatie en het welzijn van maatschappelijk kwetsbare groepen.⁴ De stellingen handelen met andere woorden alle over sociale thema's, weliswaar in de ruime zin van het woord: energie, gezondheid, integratie & migratie, leefbare woonomgeving en veiligheid, maatschappelijke dienstverlening, onderwijs,

² Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout.

³ Met uitzondering van LDD dat zich nauwelijks in de lokale kiesstrijd werpt.

⁴ Dit zijn groepen die zich om financiële, sociale, lichamelijke en andere redenen een kwetsbare positie bevinden. Denk daarbij aan mensen in armoede, laaggeschoolde langdurig werklozen, allochtonen, eenoudergezinnen met een laag inkomen, bewoners van aandachtsgebieden, mensen zonder wettig verblijf, minder mobiele mensen, mensen die vereenzaamd leven enz.

¹ Ter illustratie: het Vlaamse memorandum in het kader van Ieders stem telt werd ondertekend door de sector Samenlevingsopbouw, CAW Federatie, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk/Vlaams Straathoekwerkoverleg, het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, Welzijnsschakels/Welzijnzorg, Socialistische Mutualiteiten en Uit De Marge.

participatie & democratie, vrije tijd, werk, armoede en wonen.⁵

Lokale besturen dienen steeds over de nodige hefboomen te beschikken om de opgeworpen voorstellen ook effectief te realiseren.

Politieke agendasetting via een objectief en wetenschappelijk onderbouwd instrument

De Sociale Stemtest nodigt kiezers uit om door een sociale bril naar de nakende gemeenteraadsverkiezingen te kijken. Op die manier koestert Samenlevingsopbouw de uitgesproken ambitie om sociale thema's hoger op de electorale en politieke agenda te plaatsen.

Om alle politieke partijen te overtuigen om hun steun te verlenen, maar ook om een zo breed mogelijk publiek te bereiken, kozen we bewust voor een weliswaar laagdrempelig, maar tegelijk objectief en wetenschappelijk

⁵ Een belangrijke inhoudelijke bron voor deze stellingen, vormden de resultaten van het intensieve participatief traject dat de afgelopen maanden onder begeleiding van tal van partnerorganisaties met vele duizenden maatschappelijk kwetsbare groepen werd afgelegd in het kader van *Ieders stem telt*.

onderbouwd instrument. Politicoloog Dave Sinardet (UA – VUB) – daarin gesteund door een klankbordgroep met academici van de universiteiten van Gent, Hasselt, Brussel en Antwerpen – nam de uitwerking van de stellingen voor zijn rekening. Ook Tree Company (een bedrijf dat zich specialiseert in interactieve online tools en audiovisueel materiaal voor maatschappelijke projecten) zette mee de schouders onder de inhoudelijke en technische uitwerking van de Sociale Stemtest.

Sociale Stemtest wil mee wegen op de lokale stembusslag

Een zestal weken voor de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012, zal de verkiezingsstrijd in alle hevigheid uitbarsten. Wetenschappelijk onderzoek leert dat het gros van de kiezers pas tijdens de eigenlijke verkiezingscampagne zijn mening definitief bepaalt. Daarom lanceren we de Sociale Stemtest pas begin september.

In tal van politieke kopstukdebatten georganiseerd in het kader van Ieders stem telt, zal de Sociale Stemtest een rode draad vormen. Tot slot voeren we momenteel ook onderhandelingen met (een) potentiële mediapartner(s) om de Sociale Stemtest zo sterk als mogelijk te promoten bij het grote publiek.

HET OCMW

HOEKSTEEN VAN DE BELGISCHE VERZORGINGSSTAAT.

EEN INLEIDING DOOR LUC NOTREDAME MET AANDACHT VOOR DE SITUATIE IN BRUSSEL.

Luc Notredame is een autoriteit op vlak van welzijns-beleid in het algemeen, het Ocmw in het bijzonder. Die laatste instelling kent hij van binnen en van buiten. Hij was zes jaar Ocmw raadslid in Brugge. Hij is sinds 1995 adviseur van de opeenvolgende Brusselse ministers,

*leden van het Verenigd College, bevoegd voor bijstand aan personen. Momenteel adviseert hij Evelyne Huytebroeck. Over de materie heeft hij ook heel wat publicaties op zijn naam staan, zowel in verband met de concrete werking als in zake basisfilosofie. Het Ocmw is een belangrijke actor in het gemeentelijk beleid. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober en in het kader van het project **leders stem telt** vroegen wij Luc om de belangrijkste gegevens rond het Ocmw nog eens op een rij te zetten. (ast)*

De grote dynamieken van de wet op het Ocmw.

De wet.

Om iets zinnigs te zeggen over het Ocmw moet je in eerste instantie een antwoord geven op de vraag: wat is eigenlijk een Ocmw? Om op deze vraag te antwoorden moet men eigenlijk niet kijken naar een afzonderlijk Ocmw. Er zijn er 589

die allemaal een eigen leven leiden. Ze worden wel allemaal gereguleerd door één wet: de organieke wet van 1976. En dat is een cruciaal punt. Kenmerkend voor het Ocmw is de legalistische manier van denken: „de wet en niks anders dan de wet“. De wet moet uitgevoerd worden. Alles dient getoetst aan de wet. Wat niet in de wet staat moet niet uitgevoerd worden. Omgekeerd geldt dit ook voor de klanten van het Ocmw. Wie er beroep op doet kan zeggen: „art. 1 van de wet: Ik heb recht op een dienstverlening die mij in staat moet stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid“.

Dus, in het Ocmw draait alles rond de toepassing en het gebruik van de wet.

In dergelijke situatie, in het geval van dit soort wetten zegt men dat ze de weerslag zijn van iets dat er al is, van een praktijk die zich uitkristalliseert in een wet. Maar de wet van 1976 vervangt ook een andere wet. Hierover later meer.

De 4 grote kenmerken van de (r)evolutie van de wet van 1976.

Een **eerste** kenmerk dat de wet typeert is dat men over de dienstverlening is gaan denken in termen van recht en niet langer in termen van „gunst“. Dat is een groot verschil met de hele caritatieve, bijna middeleeuwse manier van doen daarvoor. Het rechtendiscours was in die tijd en zeker ten aanzien van armen eigenlijk vrij nieuw. Je mag dus eigenlijk van een soort revolutie gewagen.

Een **tweede** revolutie die in de wet uitgekristalliseerd werd is dat men van pure armoedebestrijding overstapte naar welzijn voor iedereen, naar een zeer breed welzijnsbegrip voor de totale bevolking. Dat was zeer ambitieus. En op

dat punt blijft het OCMW een grote onbekende. Iedereen kent het OCMW maar men weet niet wat het precies doet. Men blijft denken in stereotypen. Zeker tot 1974-1975 en vooral in kleine gemeenten was op het OCMW beroep doen, iets dat schaamte opriep, iets waardoor men zijn fierheid verloor. Dat is nog altijd zo. De verschuiving is aan een groot deel van de bevolking voorbij gegaan. De OCMW's hebben zich heel geregeld geprobeerd te profileren in die richting, maar ze zijn daar nooit helemaal in geslaagd. Ook niet in deze of gene bewustmakingscampagne van de federale overheid, voornamelijk naar aanleiding van de viering van het 10, 20 of 30 jarig bestaan van de instelling.

De **derde** tendens die in de OCMW wet is opgenomen is de hulpverlening als politiek administratief gegeven. De besluitvorming binnen het OCMW was lange tijd een zaak van secretaris en voorzitter samen. Maatschappelijk assistenten waren er zo goed als niet. Het hele idee van een professionele armoedebestrijding bestond eigenlijk uitsluitend in een aantal steden. Naast de voorzitter en de secretaris was het een kwestie van vrijwilligerswerk. Bovendien werd de voorzitter niet betaald. Dat was een politiek mandaat dat opgenomen werd door mensen die zich dat financieel konden permitteren. Tegenwoordig is daar een volledige wedde aan verbonden, niveau schepen of zelfs meer. In die tijd was je aangewezen op madame of monsieur charité, ofschoon vrouwen op dat niveau erg dun gezaaid waren. Met de wet op het OCMW heeft men de stap gezet dat de instelling minstens 3 mensen levert: een voorzitter, een secretaris en een maatschappelijk assistent. Dit is fundamenteel, want dat heeft de definitieve impuls gegeven aan een volledige professionalisering van de dienstverlening. We spreken ondertussen over een periode van 35 jaar, daarvoor waren geen maatschappelijke assistenten.

Een **vierde** tendens betreft de enorme schaalvergroting die zich ondertussen heeft voorgedaan. Zijn ze van de kleine organisaties, van lokale administraties fenomenale mastodonten geworden? Men moet er de begroting van de Brusselse OCMW's maar op nakijken. In 2010 bedroeg het totale uitgavenpatroon van de Brusselse OCMW's € 860 miljoen. Dat moet nu ongeveer € 950 miljoen bedragen. Dat is fenomenaal als je dergelijke bedragen wat in perspectief zet. De helft daarvan zijn uitkeringen die weliswaar terugvloeien. Maar dan blijft er nog € 500 miljoen over. Mochten de 19 Brusselse OCMW's fuseren, dan ontstaat een fenomenale monsterorganisatie. Vergelijkenderwijs nu. Een minimaal deeltje van dat bedrag wordt door de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie aangeleverd. Haar begroting bedraagt € 86 miljoen. In termen van krachtverhoudingen is de GGC in vergelijking met de OCMW's piepklein. Het Gewest heeft natuurlijk een grotere begroting maar die van de VGC, de COCOF en de GGC samen bedraagt € 500 miljoen. Dan komen ze op de helft. En zo gebeurt het dat, als er een debat gevoerd wordt over de OCMW's in het Brussels Parlement, dat de GGC dan met de regelmaat van de klok te horen krijgt: „als jullie maar 3 % bijdragen, en als het zo is dat wie betaalt ook die is die bepaalt, dan mogen jullie voor 3 % bepalen en niet meer”. Het was waarschijnlijk niet de bedoeling dat de OCMW's gingen uitgroeien tot zulke fenomenale administraties. Vergelijkingen met kleine VZW's lopen wellicht mank. Vergeleken met wat omgaat in de sociale zekerheid zijn de OCMW's natuurlijk vrij klein, maar mocht de fusiekaart getrokken worden, dan krijgen we wel mastodonten.

Afrondend kan worden gesteld dat de OCMW's de hoeksteen vormen van het maatschappijproject dat we kennen onder de naam Belgische verzorgingsstaat. Vandaag is de voornaamste

vraag of men met de OCMW's verder gaat in de uitbouw van dergelijk project of dat men op zijn stappen aan het terugkeren is. Gaat men bijvoorbeeld niet opnieuw richting caritas? Bijvoorbeeld in het geval van voedselhulp. Maar professionalisering van voedselhulp heeft een vreemde link met het recht. Nu valt de coördinatie van voedselhulp onder het OCMW en dus onder het recht, maar het roept wel connotaties op met vroeger.

Ten tweede kan men zich afvragen of de trend van armoedebestrijding naar een breed welzijnsconcept wel verder wordt gezet. Of hier ook geen terugkeer gebeurt, is een vraag die steeds opnieuw moet gesteld worden. Het lijkt erop dat er niet zozeer sprake is van een terugkeer maar van een verenging van de doelgroep: men richt zich vooral op kwetsbare groepen al blijft de openheid naar de totale bevolking.

Ten slotte kan men zich afvragen of ook geen terugkeer is ingezet inzake professionalisering. Op dat moment blijft de dominante manier van denken dat een goede dienstverlening sowieso een professionele dienstverlening is. Dat kan men afleiden, vooral in Vlaanderen, uit de debatten rond het vrijwilligerswerk en de mogelijkheid om dat vanuit het OCMW te organiseren. Er blijft de fundamentele angst, niet zozeer omdat vrijwilligers jobs zullen inpikken, maar vooral omdat men denkt dat vrijwilligers het professionele werk niet zullen kunnen doen.

Evoluties sinds 1976.

De wet van 1976 is een van de wetten die op een bepaald moment in de geschiedenis de „openbare onderstand” heeft proberen vorm te geven. De vorige hervorming, die je kan beschouwen als een moderne hervorming, vond plaats onder Napoleon, in 1796, het

jaar V van de nieuwe kalender. Dan werd de openbare onderstand in België gestructureerd. Onderscheid werd gemaakt tussen de burgerlijke godhuizen enerzijds (de intramurale voorzieningen) en de Burelen van Weldadigheid anderzijds (de ambulante voorzieningen).

Het idee van 1 OCMW per gemeente komt uit die tijd. Het zou dan 129 jaar duren vooraleer de commissie van openbare onderstand werden opgericht. Zoals gezegd ging het om niet geprofessionaliseerde, directe vormen van armoedebestrijding vanuit een vrij caritatieve aanpak. De laatste grote wet, opnieuw 49 jaar later is de organieke wet op het OCMW uit 1976. Dit regime bestaat ondertussen 36 jaar. Men kan zich afvragen of het niet tijd wordt om de organisatie van de centrale en lokale dienstverlening te herbekijken. De indruk is evenwel dat men niet van plan is deze wet in de volgende 10 à 15 jaar aan te passen. Daar zijn bepaalde redenen voor.

Uit wat er gebeurd is na 1976 kun je bepaalde dynamieken distilleren die vandaag nog altijd spelen.

1 De organieke wet van 1976 kon pas gestemd worden na de wet van 1974 op het bestaansminimum. Het OCMW is de enige die het bestaansminimum kan uitkeren. In principe ligt het monopolie van deze vorm van financiële dienstverlening in België bij het OCMW. De private sector – het verenigingsleven – heeft geregeld ook geprobeerd om zelf een vorm van financiële dienstverlening op gang te brengen, maar het monopolie is overleefd. Eén en ander betekent wel dat inkomensoverdracht één van de belangrijkste opdrachten is van OCMW's. Het betekent ook dat de manier waarop er met die inkomensoverdrachten wordt omgegaan telkens opnieuw geplaatst wordt in de grote context van de Belgische verzorgingsstaat, nl. het verschil tussen de sociale bijstand en de

sociale zekerheid. Een complexe tendens nu is dat die 2 systemen mekaar beginnen te beïnvloeden. Het principe van sociale zekerheid is gebaseerd op bijdragen en op rechten. Wie werkloos is en indertijd heeft bijgedragen en aan de normen voldoet kan zijn recht (bijna) onvoorwaardelijk uitoefenen. Er komt geen onderzoek aan te pas (zoals bij het bestaansminimum). Wat de sociale bijstand betreft moet men niet bijgedragen hebben maar bijstand wordt gekoppeld aan een sociaal onderzoek en het is zeer voorwaardelijk. Welnu, je ziet die 2 systemen in elkaar overlopen. Op het vlak van werkloosheid is dat pertinent. De regels verstrakken en er wordt sneller verwezen naar het OCMW. Op dit moment loopt onderzoek naar doorschuifoperaties van de RVA naar OCMW's. Zo komt een essentieel deel van de sociale zekerheid bij de sociale bijstand terecht. OCMW's zijn daar zeer bang voor. Dergelijke evoluties zijn zeker niet toe te juichen, maar op federaal niveau gaan er wel maatregelen in die richting.

2 De wet van 1976 was eveneens pas mogelijk nadat, ook in 1974, het KB op het maatschappelijk werk was goedgekeurd. Zonder dat KB was ook nooit de wet van 1976 gekomen. Bepaalde groepen in de samenleving wensten per se private OCMW's tot stand brengen. Als uitvloeisel van dat KB functioneren momenteel de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) die momenteel in fusie – operaties verwickeld zitten. De fundamentele strijd over de plaats van CAW's en OCMW's is nog altijd niet uitgewoed. Op een bepaald moment werd de discussie verengd tot de vraag of CAW's al dan niet overbodig waren. Dit is niet de juiste vraagstelling. Ze zijn niet overbodig maar je moet weten op welke manier je met mekaar omgaat. Door de OCMW's wordt een zekere pretentie om als waakhond van het belang van cliënten, als een soort advocaat

van bvb. thuislozen, op te treden maar moeilijk aanvaard. OCMW's zien zich nog altijd als de enige garant van maatschappelijke waardigheid. Dat alles onder de mantel van het OCMW zou moeten gecoördineerd worden, daar is het privé initiatief het uiteraard niet mee eens. Hier speelt natuurlijk ook een botsing mee tussen diverse ideologische benaderingen. De redenering dat je met de fusie van de CAW's met min of meer gelijkwaardige gesprekspartners komt te zitten is natuurlijk ook niet juist. Het territorium, in het ene geval de gemeente, in het andere de regio, blijft fundamenteel verschillen.

3 Heel belangrijk in de thuislozenzorg maar minder belangrijk in het kader van de OCMW's in de zgn. „wet Onkelinx” van 12.01.1993: de afschaffing van het verbod op de bedelarij en de mogelijkheid tot het opeisen van gebouwen om ze ter beschikking te stellen van daklozen. Hierdoor worden de OCMW's opgezadeld met onmogelijke of beter, onbetaalde opdrachten. In de nieuwe aanpak op federaal niveau worden wel voorzieningen afgeschaft of doorgeschoven, maar eveneens de middelen, met alle problemen van dien voor zij die met de problemen opgezadeld worden. Want de problemen verdwijnen uiteraard niet. De wet Onkelinx heeft overigens iets in het leven geroepen waarvan nog zelden, ook na 20 jaar, gebruik wordt gemaakt. Het gaat om de mogelijkheid voor gemeenten om gebouwen op te vorderen die leeg staan, op voorwaarde dat ze ter beschikking gesteld worden van daklozen. Enkele gemeenten hebben dat geprobeerd maar het ligt electoraal erg moeilijk. Nu willen meer en meer organisaties daar radicaal voor gaan. In Brussel moet dat ook gebeuren. Ook in Brussel bestaat de mogelijkheid om dat gedeeltelijk te realiseren via het opvorderingrecht door gemeenten en OCMW's. Maar de OCMW's kunnen hier weinig

doen daar ze daarvoor niet over de politieke macht beschikken.

De wet op het leefloon uit 2002 ter vervanging van de wet op het bestaansminimum bevat weinig nieuws behalve de basisfilosofie op de sociale integratie. Alles wat te maken heeft met activering. Sommigen schuiven dit naar voor als een soort revolutie maar hier wordt gewoon een antwoord op een evolutie binnen het kapitalistische systeem geboden. Het gaat hier eerder om een conservatieve revolutie, een terugkeer naar 1525 of nog, naar 1835. Op een congres in Mechelen behandelde de toenmalige katholieke volkspartij het thema armoedebestrijding. Als je de verslagen van toen leest waan je je in 2012.

4 En dan zijn er de staatshervormingen geweest. De zesde staatshervorming hevelt federale bevoegdheden m.b.t. OCMW's over naar gewesten en gemeenschappen. Te vrezen valt dat niemand het regeerakkoord à la limite grondig heeft doorgenomen. In dit resultaat van een jaar onderhandelingen zijn teksten in het akkoord geslopen die er ingekomen waren op een ogenblik dat de N-VA nog mee onderhandelde. Bvb de artikels 60 en 61 in zake sociale tewerkstelling werden geregionaliseerd maar als puntje bij paaltje komt blijkt dat op het niveau van de OCMW's niet uitvoerbaar te zijn. De pertinente vraag is dan natuurlijk waarom dat zo is kunnen doorgaan. Gebrek aan contacten met het terrein vanwege de onderhandelaars zal hier een rol gespeeld hebben. De vraag is natuurlijk: wat wordt geregionaliseerd: de wetgeving of de financiën? En als men regionaliseert, waar wordt dan naar overgedragen, naar het Hoofdstedelijk Gewest of naar de GGC? In het geval van het Gewest wordt het dan uiteindelijk Actiris. Dan zal de logica van activering nog veel zwaarder worden terwijl sociale tewerkstelling in feite een vorm van dienstverlening is

die dus valt onder de bevoegdheid van de minister(s) bevoegd voor bijstand aan personen. En wat met de oprichting van een inspectiedienst en een administratie om gelden te beheren die wellicht toch niet mee overkomen? Afgezien hiervan toont deze evolutie aan dat de OCMW's meer en meer de staatshervorming binnengezogen worden.

De Brusselse situatie.

De relatie tussen de Brusselse OCMW's.

De eerste vaststelling die overigens iedereen maakt is dat de verschillen zeer groot zijn. Zodanig zelfs dat je niet meer kunt praten over het OCMW maar over de OCMW's. Verschil in grote betekent onvermijdelijk verschil in politieke macht. Het OCMW van Brussel stad zal sowieso altijd dominant zijn. Naast de kleine en de grote moet je in Brussel ook een onderscheid maken tussen de rijke en de arme. Op dat punt probeert men het evenwicht een beetje te herstellen door het Bijzonder fonds voor maatschappelijk welzijn te verdelen op basis van parameters.

Ieder OCMW heeft ook zijn eigen systeem. Wie verhuist en afhankelijk is van OCMW steun krijgt een nieuw sociaal onderzoek aan zijn/haar been. Het nieuwe OCMW doet zelfs geen moeite om navraag te doen bij het oude. Voor de cliënt is het een fundamenteel nadeel dat de 19 OCMW's zo dicht op elkaar zitten. Iedereen is het er over eens dat een minimale harmonisering zou moeten doorgevoerd worden. Cliënten dienen te weten waar ze aan toe zijn bij verhuis. Bij harmonisering moet het beste systeem dominant zijn. Vandaag vrezen de linkse OCMW's dat ze bij harmonisering terecht zullen komen in de logica van de rechtse. Harmonisering ja, maar via verspreiding van goede praktijken. Momenteel is er een werkgroep opgericht voor de uitwisseling van informatie.

De relatie tussen de Ocmw's en de gemeenten en gemeenschappen.

Het OCMW is het federaal instrument voor inkomens (her)verdeling. Van de organieke wet is slechts het gedeelte m.b.t. de interne organisatie gefederaliseerd. Over de nieuwe stap met de zesde staatshervorming hadden wij het reeds. Een voorbeeld mag de ingewikkelde verhoudingen duidelijk maken. Wie is er in Brussel bevoegd voor de mensen zonder papieren? Het standpunt van de gemeenschappen is dat dit de bevoegdheid is van de OCMW's en dus van de federale overheid. Daar zegt men van niks te weten. Ondertussen wordt er op het vlak van de OCMW's niets speciaals geregeld. Er is een tekort aan snijpunten tussen de verticale lijn federaal – lokaal en de horizontale lijn geweest – gemeenschappen. In principe vormen het administratief toezicht en de erkenning en financiering van OCMW diensten zo'n snijpunten. Afgezien van de controle van de taalwet die in feite nihil is kan de GGC in zake controle van de algemene voegdij beslissen of een beslissing wettelijk of onwettelijk is, maar daar de GGC subsidiering van de gewone ontvangsten slechts 3 % bedraagt is er eigenlijk geen zeggenschap. En met de staatshervorming wordt het er niet beter op.

De interne geleidingen van de Ocmw's.

In een OCMW zijn er 3 handelingslogica's werkzaam: een politieke (een verkozen raad), een administratieve (een secretariaat om de inkomensoverdrachten te beheren) en een professionele (de beroepskrachten). In deze triade domineert de politieke logica in Brussel meer dan elders. Waar in Vlaanderen inzake contacten tussen OCMW's en buitenwereld de professionele logica geldt, worden die in Brussel gedomineerd door de politiek.

Dan zijn er de problemen, veroorzaakt door de functionele autonomie van in toenemende mate gespecialiseerde diensten. Vroeger was het OCMW vooral een zaak van bejaarden en armen. Er is een duidelijke splitsing tussen alles wat bejaardenproblematiek betreft en de sociale dienst (in Brussel stad heb je bovendien nog verdere afsplitsingen inzake gehandicaptenzorg, bijzondere jeugdzorg, verpleegkunde, ...). De laatste 10 jaar is ook de sociale dienst intern aan het uitdifferentiëren. Alles wat te maken heeft met leefloon, schuldbemiddeling, wonen, energie, socio-professionele herinschakeling en tewerkstelling worden autonome diensten met eigen directies. Zij moeten naar buiten komen, en niet de politiek.

Het Ocmw als „de grote onbekende”.

Iedereen weet dat het OCMW bestaat, maar niet wat die precies doet. Er is een ontstellend gebrek aan statistische informatie. De 19 OCMW's werken met 4 verschillende informaticasystemen. Informatie wordt niet aangemaakt of is onderling incompatibel. Vaak blijven statistieken ook geheim, vaak omdat men daar geen ruchtbaarheid wenst aan te geven – iets typisch Brussels. Er is een fundamentele onwil om systematisch informatie te verzamelen. En belangengebonden statistieken zijn foute statistieken. Het OCMW zal dus een grote onbekende blijven zolang men er niet in slaagt het belangengebonden denken te doorbreken. Hierin moet geïnvesteerd worden. Zulke informatie, verzameld via de volkstelling blijft belangrijk. Informatie komt de democratie ten goede. Informatie zorgt voor een maatschappelijke dynamiek, niet alleen via actiegroepen, maar ook in het parlement.

Het democratisch gehalte van de (Brusselse) Ocmw's.

Het OCMW is een autonoom bestuur, maar ze is afhankelijk van de gemeente en dit op verschillende terreinen. Er zijn enerzijds de getrapte verkiezingen. De OCMW raad wordt verkozen door de gemeenteraad maar er is een regel in de wet die stelt dat slechts 1/3 van de leden gemeenteraadsleden mogen zijn. Anderzijds is er ook de budgettaire afhankelijkheid. Het OCMW is afhankelijk van de gemeentelijke dotatie. Het is ook de gemeente die de begroting goedkeurt. Vermits het de gemeente is die de tekorten dekt, is het ook zij die bepaalt. Reken daarbij nog de gewestelijke inspecteurs die geacht worden op alles advies te geven en men begrijpt dat een eigenstandig beleid voeren erg moeilijk wordt.

Het OCMW moet vergaderen achter gesloten deuren. In de eerste plaats omdat vele beslissingen gaan over mensen. Dit „huis clos“ botst met het principe van openbaarheid van bestuur.

Er zijn de discussies geweest om alles wat met de opmaak van de begroting te maken heeft openbaar te houden. In Vlaanderen is het toegestaan maar bijna niemand blijkt geïnteresseerd.

De politieke dominantie en het professionele netwerk laten niet zo veel ruimte voor interne democratie. Wat dan tenslotte met de gebruikersparticipatie? Die is afhankelijk van de institutionele setting. Het functioneren van een woonraad is in Brussel bvb via ordonnantie geregeld. Fundamenteel probleem bij gebruikersparticipatie is de identiteit van de gebruiker. Hoe betrek je leefloongerechtigden? Ga je een organisatie oprichten of doe je een beroep op andere organisaties? Wat te verwachten van inspraak van mensen die eigenlijk het systeem zo vlug mogelijk willen en/of moeten verlaten? De vragen zijn gesteld. Er wordt nog altijd zeer voorzichtig op geantwoord.

genoteerd: Alain Storme.

Foto: Michel Demol

2012 GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Ook niet-Belgen mogen sinds de vorige lokale verkiezingen in 2006 naar de stembus trekken om hun gemeenteraadsleden aan te duiden. Bij de regionale en federale verkiezingen is dit niet het geval. Om van dit stemrecht te kunnen genieten, moet er aan een aantal criteria worden voldaan : minstens 18 jaar op 14 oktober 2012, ingeschreven in het bevolkingsregister of vreemdelingenregister van de gemeente voor 1 augustus 2012 en niet geschorst of uitgesloten zijn als kiezer door de rechter.

LOKAAL STEMRECHT VOOR NIET-BELGEN

Voor niet-Belgen buiten de Europese unie geldt daarenboven ook de voorwaarde van 5 jaar ononderbroken verblijf in ons land. Als er aan deze criteria wordt beantwoord, mogen niet-Belgen gaan stemmen en moeten ze zich ten laatste op 31 juli 2012 laten registreren op de kiezerslijst van hun gemeente.

Begin juni werd vastgesteld dat er nog maar slechts 4,5 procent van de niet-Europese kiesgerechtigden in het Brussels gewest zich heeft ingeschreven op deze kiezerslijsten. Bij de Europeanen is dat 8 procent.

De cijfers liggen een pak lager dan in 2006 hoewel er meer kiesgerechtigden zijn dan toen het geval was. In Brussel gaat het om ongeveer 190.000 Europese potentiële kiezers en iets meer dan 50.000 niet-Europese kiesgerechtigden op een totaal van ongeveer 820.000 Brusselse kiezers

Samenlevingsopbouw Brussel ziet het als haar politieke opdracht om deze potentiële kiezers aan te spreken. We stellen vast dat veel niet-Belgische wijkbewoners helemaal niet op de hoogte zijn van het feit dat ze hun stem mogen uitbrengen op 14 oktober. Tijdens de bevraging voor de prioriteitenlijsten maar ook tijdens de vorming over de gemeente en de gemeenteraadsverkiezingen, trokken/trekken opbouwwerkers dan ook uitgebreid tijd uit om bewoners hierover te informeren. De Foyer en CBAI hebben in opdracht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werk gemaakt van een informatiebrochure in verschillende talen waarin de correcte voorwaarden en procedures zijn uitgelegd. Het is een handig werkinstrument om mensen warm te maken hun stem te laten horen voor de verkiezing van hun nieuw lokaal bestuur.

Inhoud

EDITORIAAL	P. 1
BEWONERS AAN HET WOORD – GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2012	P. 3
PRIORITEITENLIJST – BEWONERS MOLENBEEK-CENTRUM	P. 5
PRIORITEITENLIJST – BEWONERS VAN DE BRABANTWIJK	P. 12
PRIORITEITENLIJST – BEWONERS VAN DE ANNESENSWIJK	P. 18
PRIORITEITENLIJST – BEWONERS KUREGEM / ANDERLECHT	P. 25
PRIORITEITENLIJST – RECHT OP WONEN VOOR THUISLOZEN	P. 32
WELK STEDELIJK ONTWIKKELINGSMODEL VOOR BRUSSEL? VISIETEKST N.A.V. DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2012	P. 36
MEMORANDUM DRINGENDE MEDISCHE – HULP VOOR MENSEN ZONDER WETTIG VERBLIJF	P. 41
HET RECHT OP WONEN. – EEN GEMEENTELIJKE PRIORITEIT IN MOLENBEEK?	P. 45
DE SOCIALE STEMTEST. – KERS OP DE TAART VAN IEDERS STEM TELT.	P. 47
HET OCMW – HOEKSTEEN VAN DE BELGISCHE VERZORGINGSSTAAT.	P. 49
2012 GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN – LOKAAL STEMRECHT VOOR NIET-BELGEN	P. 56

Colofon

Artikels en foto's:

Karin Willems
Veerle Depoorter
Gwendoline Daems
Geert De Pauw
Geraldine Bruyneel
Caroline Van Malderen
Katleen Vanlerberghe
Tineke Van Heesvelde

Lien Gijbels
Manu Aerden
Niko Maertens
Alain Storme
Anika Depraetere
Inwoners van Brussel

Eindredactie:
Alain Storme

Tekstverwerking:

Kristel van der Borgh

Kaftfoto, fotoredactie,
vormgeving & lay-out:
Michel Demol

Drukkerij:
ACCO

Opbouwwerk Brussel wordt uitgegeven door Samenlevingsopbouw Brussel, Henegouwenkaai 29
1080 Molenbeek, T 02 203 34 24, F 02 203 50 64 – E info.brussel@samenvlevingsopbouw.be,
W samenvlevingsopbouw.be – © 08/06/2012 Samenlevingsopbouw Brussel – nr. 105 Jaargang 28

Ieders
stem
telt
14.10.2012

